
Gemeente & OCMW Grimbergen

Inspiratienota omgevingsanalyse

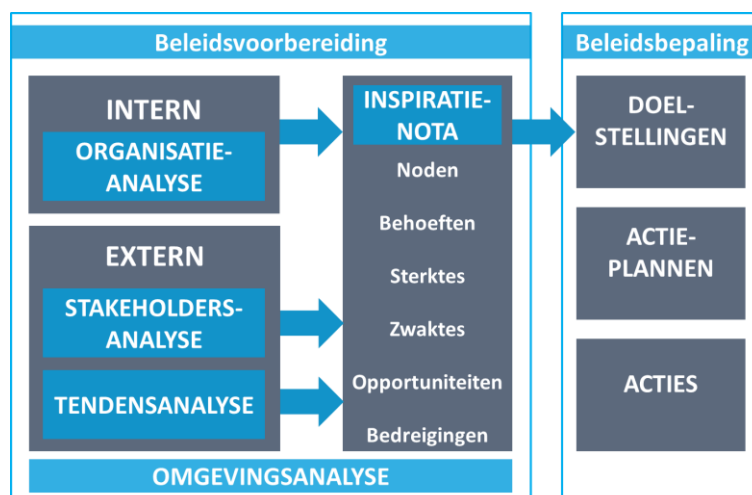
Inhoud

1 Wat is deze ‘inspiratienota’ en waarom maken we die op?	3
2 Hoe zijn we te werk gegaan?	4
3 Nieuwsgierig? Hier worden onze belangrijkste bevindingen samengevat. ...	6
4 Financiële context	8
4.1 De belastingdruk voor Grimbergenaren behoort tot de laagste van Vlaanderen	8
4.2 De uitstaande leninglast per inwoner ligt boven het Vlaamse gemiddelde.	9
5 Externe analyse: wat komt er op ons af en waar liggen de burgers wakker van?	10
5.1 Grimbergen vergroent sneller dan het vergrijst.....	10
5.2 De groei en de diversiteit van de bevolking stelt de dienstverlening van Grimbergen voor grote uitdagingen	13
5.3 Koning auto en de staat van de voet- en fietspaden zorgt voor (een gevoel van) verkeersonveiligheid.....	19
5.4 De handelaars verdwijnen uit de (dorps)kernen.....	23
5.5 Het groen in Grimbergen goed onderhouden, blijft een uitdaging	24
5.6 In Grimbergen ligt nog potentieel voor digitale dienstverlening	26
5.7 De Grimbergenaar wil meer betrokken worden bij en beter geïnformeerd worden over het beleid	27
6 Waar onze organisatie écht nood aan heeft	30
6.1 Strategie.....	30
6.2 Structuur	30
6.3 Cultuur	31
6.4 Mensen	31
6.5 Middelen	32
6.6 Systemen.....	32
6.7 Leiderschap	33
6.8 Klanten	33
Bijlages.....	34
Externe analyse	34
Interne analyse	34

1 Wat is deze 'inspiratienota' en waarom maken we die op?

Binnen gemeenten en OCMW's staat het bestuur in voor het maken van de beleidskeuzes, de beleidsbepaling. Zij beslissen wat er gerealiseerd wordt. De administratie is samen met het managementteam verantwoordelijk voor het vertalen van deze beleidskeuzes naar de praktijk, de uitvoering. Daarnaast adviseren zij het bestuur bij het maken van deze keuzes. Ze doen dit door hen zoveel mogelijk gestructureerde informatie aan te leveren over wat leeft in de gemeente, wat zij opvangen van burgers, wat zij aan kennis hebben over de wetgeving en hun werkveld.

Deze omgevingsanalyse past perfect binnen die beleidsvoorbereidende taak. De **omgevingsanalyse** is een nota die gebaseerd is op een interne (met intern wordt bedoeld binnen de gemeente en het OCMW, bij het eigen personeel) en een externe analyse (inbreng van burgers, cijfers en statistieken). Deze vormt **sinds de invoering van de beleids- en beheerscyclus (BBC) in lokale besturen een verplicht onderdeel van de meerjarenplanning**.

Met deze nota reikt de administratie het bestuur de nodige gegevens aan over wat leeft in Grimbergen bij de bevolking en wat op Grimbergen afkomt de komende jaren. Wat is voor de inwoners van Grimbergen belangrijk? Wat willen zij graag gerealiseerd zien? Wat zijn bedreigingen waar we rekening mee moeten houden? Welke kansen en opportuniteiten zullen zich aanbieden?

In een aantal gevallen neemt de nota ook suggesties mee voor oplossingen of mogelijke beleidskeuzes. Dit zijn slechts suggesties. Het is de taak van de nieuwe bestuursploeg bij het opmaken van het beleidsplan om de afweging te maken of deze voorstellen zowel financieel als operationeel haalbaar zijn. Deze nota dient ter inspiratie van het beleid. Hij is opgemaakt met de input van veel burgers en personeelsleden van de gemeente Grimbergen, vanuit de wens om constructief bij te dragen tot onze toekomst.

2 Hoe zijn we te werk gegaan?

U zal zien dat deze omgevingsanalyse is opgebouwd uit twee belangrijke onderdelen en dat we voor die onderdelen telkens een **andere invalshoek** hebben genomen. Op die manier kunnen we alle aspecten van de gemeente in kaart brengen.

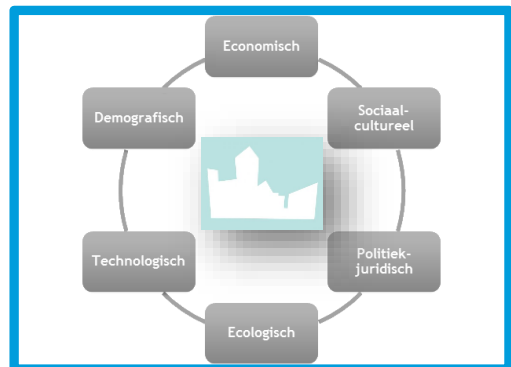
DEEL I: EXTERNE focus

We willen een zo volledig mogelijk beeld geven van alle **uitdagingen ('bedreigingen') en kansen ('opportuniteiten')** die op de gemeente afkomen. Hiervoor werden verschillende analyses uitgevoerd en verschillende doelgroepen betrokken.

- We hebben onze **eigen burgers, ondernemers...** (= 'stakeholders') betrokken door een steekproef van de inwoners van Grimbergen een vragenlijst te laten invullen (= de 'burgerpeiling')¹. Deze vragenlijst behandelde verschillende maatschappelijke thema's. Grimbergenaren konden deze vragenlijst zowel schriftelijk als digitaal invullen. Burgers kregen hiervoor in de periode **mei-juni 2018** ongeveer een maand de tijd om deze in te vullen. Op de belangrijkste resultaten gingen we dieper in tijdens gesprekstafels waar Grimbergenaren, op basis van een aantal stellingen, hun inzichten konden delen over de belangrijkste thema's die naar voren gekomen zijn uit de vragenlijsten. Deze thema's waren: verkeer & mobiliteit, communicatie & participatie, welzijn & vrije tijd en wonen & milieu. Een uitgebreid rapport met alle resultaten uit de burgerpeiling werd in bijlage van dit document toegevoegd.

Deze analyse van de input van onze burgers, ondernemers is de **stakeholdersanalyse**

- Daarnaast hebben al onze **diensthooften en deskundigen** vanuit hun expertise en ervaring, een **vragenlijst** ingevuld die peilt naar de externe factoren die een impact kunnen hebben op onze gemeente en onze organisatie. De vragenlijst was gebaseerd op het **DESTEP-model**, een veelgebruikte methode om externe factoren in kaart te brengen. DESTEP staat voor: Demografische, Economische, Sociaal-culturele, Technologische, Ecologische & Politiek-juridische factoren.

- De antwoorden op deze vragen leverden al een eerste beeld op van de verschillende tendensen over de diensten en clusters heen. In het onderzoek naar de impact van de externe factoren werd ook heel wat **cijfermateriaal** verzameld (o.a. bij de gemeentemonitor) om de bevindingen te kunnen staven. Vervolgens hebben we ook onze diensthooften en deskundigen uitgenodigd om samen aan tafel te zitten op een **denkdag**. Tijdens deze denkdag werd alle input besproken en samengevat om zo een duidelijk beeld te ontwikkelen over de verschillende tendensen die de komende legislatuur een grote impact zullen hebben op de gemeente en op de gemeentelijke en OCMW-organisatie, en waar dus zeker op moet ingespeeld worden.

¹ Deze steekproef was 'aselect' (= zonder criteria, gewoon willekeurig). 1400 mensen ouder dan 16 jaar werden uitgenodigd, 465 namen uiteindelijk deel.

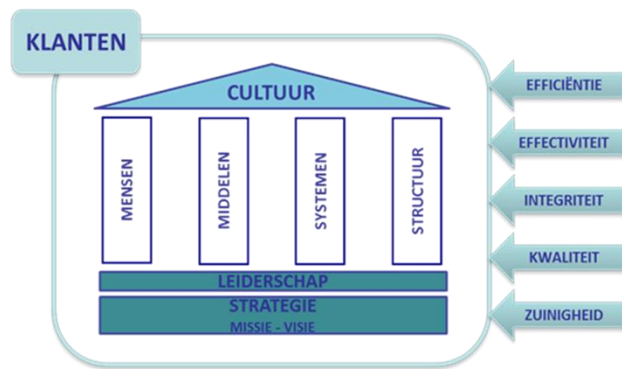
Bij het maken van de analyses werd ook stilgestaan bij de impact van de 'duurzame ontwikkelingsdoelstellingen' van de Verenigde Naties.

Deze analyse van de impact van externe factoren, die werden onderzocht door onze diensthoofden en deskundigen, is de **tendensanalyse**.

DEEL II: INTERNE focus

De laatste jaren hebben zowel gemeente als OCMW diverse audits m.b.t. de werking van de organisatie uitgevoerd. Daarom was het niet nuttig om nog bijkomend onderzoek uit te voeren en werd voor het interne luik gestart vanuit een documentenanalyse. Voornamelijk de respectievelijke rapporten van Audit Vlaanderen, zowel voor gemeente als OCMW, aangevuld met de verslagen uit het WERF-project hebben als basis gediend voor het intern gedeelte. Deze documenten werden geanalyseerd op basis van het 8 bouwstenenmodel van CC Consult en de bevindingen uit deze documentenanalyse werden gedetailleerd besproken in de projectgroep.

De resultaten vatten we samen in het gedeelte **waar onze interne organisatie écht nood aan heeft**. Deze analyse gaf ons inzicht in de sterktes en aandachtspunten van de gemeente en het OCMW.

3 Nieuwsgierig? Hier worden onze belangrijkste bevindingen samengevat.

Naar aanleiding van de komst van een nieuwe legislatuur maakte de administratie een omgevingsanalyse op ter voorbereiding van het meerjarenplan. Deze omgevingsanalyse heeft de ambitie om het toekomstig politiek bestuur te **inspireren** door hen inzichten te verlenen in de belangrijkste opportuniteiten en bedreigingen die onze gemeente de komende jaren te wachten staan. Deze inspiratienota biedt enerzijds inzichten in externe factoren als: “Wat zijn de verwachtingen van de burger voor de toekomst?” en “wat zijn belangrijke tendensen waar wij de komende jaren rekening mee moeten houden?” en anderzijds in de sterktes en aandachtspunten van onze interne organisatie.

Hieronder halen we alvast een aantal opvallende bevindingen naar voor:

Wist u dat...

Het **verschil** tussen **Strombeek-Bever** en de **rest van Grimbergen**? (vb. meer verstedelijkt vs. landelijk, hogere bevolkingsdichtheid, meer mensen van buitenlandse afkomst, mobiliteitsproblemen, problemen met netheid...) zich vertaalt in duidelijke cijfers?

De deelgemeente heeft een grote impact op de rest van Grimbergen.

De ligging in de **rand rond Brussel** voor heel **specifieke uitdagingen** zorgt?

Het aantal -19-jarigen in Grimbergen sterker is toegenomen dan het aantal 65+’ers? Grimbergen **vergroent** dus sneller dan het vergrijst (wat in contrast staat met het Vlaamse Gewest waar de vergrijzing sneller toeneemt). Dit zal ook heel wat specifieke uitdagingen (opvang, activiteiten voor jongeren, betaalbaar wonen...) met zich meebrengen.

De **groei en de diversiteit van de bevolking**, de dienstverlening in Grimbergen voor grote uitdagingen plaatst? De superdiversiteit vraagt extra competenties van onze medewerkers. Voornamelijk de taalbarrière verdient de nodige aandacht in de toekomst.

Uit de gesprekstafels met inwoners van Grimbergen blijkt dat verkeersveiligheid erg hoog op de agenda staat van de burgers? Koning auto en de staat van de voet- en fietspaden zorgen voor (een gevoel van) **verkeersonveiligheid...**

De **handelaars** sneller uit de (dorps)kernen **verdwijnen** dan in de rest van Vlaanderen en de leegstand van handelspanden stijgt?

De inwoners tevreden lijken over het openbaar groen maar het goed **onderhouden van het groen en zwerfvuil** een uitdaging blijft? Het aanbod aan groen is groter dan wat men kan onderhouden.

De burgers in Grimbergen vragende partij zijn om verder in te zetten op **digitale dienstverlening...** maar dat dit ook een belangrijke investering vergt (vb. opleiding, middelen...)?

De Grimbergenaar **meer betrokken en beter geïnformeerd** wil worden over het beleid? Voornamelijk over de beslissingen die genomen worden in en door de gemeente maar ook graag over grote veranderingsprojecten.

De **belastingdruk** voor de Grimbergenaren tot de laagste van Vlaanderen behoort, maar dat uitstaande **leninglast** per inwoner boven het Vlaamse gemiddelde ligt?

En dat ook onze **interne werking** voor heel wat **uitdagingen** komt te staan?

O.a. inzetten op een geïntegreerd strategisch plan, verder werken aan het geïntegreerde organogram en versterken van de interne organisatie, inzetten op een goed uitgebouwde interne communicatiestructuur, inzetten op een loopbaanbeleid, inzetten op ICT-beleid en -beheer, gezamenlijk organisatiebeheersingssysteem en managementteam én uiteraard op het verder uitwerken van het dienstverleningsconcept, externe communicatie...

4 Financiële context

4.1 De belastingdruk voor Grimbergenaren behoort tot de laagste van Vlaanderen

Zowat de helft van de werkingsontvangsten van het gemeentebestuur is afkomstig uit de ontvangsten uit enerzijds aanvullende personenbelasting en anderzijds opcentiemen uit de onroerende voorheffing.

Wat de aanvullende personenbelasting betreft, hanteert het gemeentebestuur een tarief van 6,8% waarmee het met betrekking tot 2018 in de rangschikking van de laagste tarieven de 59e plaats bekleedt op 309 besturen. Bij de besturen die een lager tarief hanteren, zijn traditioneel heel wat kustgemeenten terug te vinden alsook enkele besturen die er tijdens het laatste jaar van de legislatuur voor opteerden om het tarief te laten zakken.

Inzake opcentiemen op de onroerende voorheffing staat Grimbergen in de rangschikking van de laagste tarieven met een tarief van 567 zelfs op een 8e plaats op 309 besturen.²

Opportunities

De vaststelling dat het gemeentebestuur nominatief lage belastingtarieven hanteert, impliceert dat de mogelijkheid bestaat om deze tarieven naar boven bij te stellen indien dit werkelijk noodzakelijk zou zijn. Mits een beperkte verhoging van de tarieven zou de financiële armslag van het bestuur vergroot kunnen worden, zonder dat hiermee in vergelijking met andere besturen uitzonderlijk hoge tarieven gehanteerd zouden worden. Hoewel beslissingen aangaande deze materie delicaat zijn en uiteraard een louter politieke bevoegdheid betreffen, kan zuiver objectief gesteld worden dat er in theorie marge bestaat om de ontvangsten te verhogen.

Bedreigingen/uitdagingen

Met betrekking tot de aanvullende personenbelasting en de onroerende voorheffing kan worden opgemerkt dat het gemiddelde inkomen alsook het gemiddeld kadastraal inkomen van de inwoners hoger uitvalt dan de gemiddeldes uit andere Vlaamse besturen. Als kanttekening kan hierbij worden vastgesteld dat de stijging van de gemiddelde inkomens in de loop van de voorbije jaren minder sterk was dan de gemiddelde stijging in andere Vlaamse besturen.³

De evolutie van de aanvullende personenbelasting dient in elk geval nauwkeurig te worden opgevolgd. Door de goedkeuring van de zogenaamde tax shift beïnvloedde de federale overheid de omvang van de belastbare basis en daarmee ook rechtstreeks (en in negatieve zin) de ontvangsten van de lokale besturen. Deze ingreep werd gemilderd met de voorspelling dat lokale besturen ten gevolge van de tax shift van 'terugverdieneffecten' zouden kunnen genieten, onder meer omdat meer inwoners werk zouden vinden. Op heden blijkt het evenwel onbegonnen werk te zijn om te becijferen wat de omvang van deze 'terugverdieneffecten' zal zijn. Door de tax shift is alleszins wel aangetoond dat de ontvangsten van lokale besturen ernstig beïnvloed kunnen worden door ingrepen die op Vlaams of federaal niveau genomen worden. In die context werd het bestuur de voorbije jaren overigens ook geconfronteerd met een vermindering van tal van Vlaamse sectorale toelagen en met minderinkomsten ten gevolge van de afschaffing van het statuut van de gesubsidieerde contractuelen.

² http://www.vvsg.be/Werking_Organisatie/Financien/aanvullende_belastingen/Documents/APBOV2018.xls

³ Belfius, Individueel Financieel Profiel Grimbergen, 2017.

4.2 De uitstaande leninglast per inwoner ligt boven het Vlaamse gemiddelde.

Om de financiering rond te krijgen, kunnen lokale besturen leningen aangaan. Teneinde tussen verschillende besturen tot een ietwat objectieve vergelijking te komen, wordt de uitstaande leninglast doorgaans berekend in functie van het inwonersaantal. In de rangschikking van hoogste leninglast per inwoner met betrekking tot 2017 bekleedt Grimbergen de 99e plaats op 309 besturen. Wat Grimbergen betreft, betekent dit concreet dat elke inwoner een uitstaande leningsschuld van €1.014,07 vertegenwoordigt. Hoewel er heel wat uitschieters zijn (gaande van €3.500 schulden per inwoner tot volstrekt schuldevrij zijn) bedraagt het Vlaamse gemiddelde om en bij de €844,6 per inwoner.⁴

Opportunities

Niettegenstaande de globale leninglast een behoorlijke omvang heeft, werd de voorbije jaren in aanzienlijke mate werk gemaakt van schuldafbouw. Zo werd de uitstaande schuld de voorbije zes jaar met haast €10.000.000 verminderd. Omwille van het gunstige renteklimaat konden de voorbije jaren daarenboven uitermate voordelige voorwaarden bekomen worden. Door het samenspel van enerzijds leningafbouw en anderzijds het aangaan van goedkopere kredieten, zou de financiële last voor het bestuur de komende jaren binnen de perken moeten blijven.

Bedreigingen/uitdagingen

Uiteraard kan er enkel aan schuldafbouw gedaan worden indien er op jaarbasis meer uitstaand kapitaal afgelost wordt dan dat er nieuwe leningen aangegaan worden. Dit is zeer grote mate afhankelijk van de mate waarin het bestuur bijkomende investeringen plant. In de periode van 2012 tot 2016 schommelden de investeringen jaarlijks tussen de €3.650.000 en €5.650.000; op basis van de gerealiseerde schuldafbouw lijken investeringen van deze omvang op financieel vlak draagbaar. In 2017 viel de investeringsomvang merkelijk hoger uit (€11.555.134) en ook in 2018 zullen de investeringen aanzienlijk hoger uitvallen dan de bedragen uit de periode 2012-2016. Het is evident dat de omvang van de toekomstige investeringen de schuldgraad van het bestuur opnieuw meer onder druk kan zetten.

Bovenop de investeringsuitgaven kunnen uiteraard ook stijgende exploitatie-uitgaven (werkingskosten) ervoor zorgen dat bijkomend leningen dienen te worden aangegaan. Hiertoe dient onder meer blijvende aandacht te worden geschonken aan (niet limitatief): de evolutie van de personeelskost, de stijgende toelagen aan politie- en brandweerzone, hogere energiekosten, oplopende rentes en mogelijke schadevergoedingen aan burgers (planlasten).

⁴ Gegevens zoals vertrekt voor VVSG, waarbij voor Grimbergen met betrekking tot 2017 werd uitgegaan van een totale schuld van €37.550.999,53 en een inwonersaantal van 37.030.

5 Externe analyse: wat komt er op ons af en waar liggen de burgers wakker van?

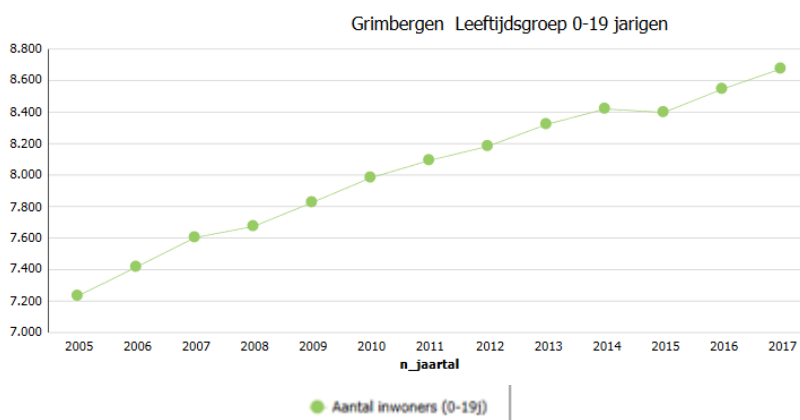
In dit deel van de inspiratienota focussen we op wat we leren van de externe invloeden op onze organisatie, bekijken we de impact van diverse factoren op de organisatie en geven we de belangrijkste zaken weer waar onze burgers echt wakker van liggen.

We hebben enkele opvallende cijfers samengevat en vergeleken onze gemeente enerzijds met alle gemeenten en steden in het Vlaams gewest en anderzijds met vergelijkbare steden in de Belfiuscluster en/of in de VRIND-classificatie.⁵

In dit hoofdstuk bundelen we de belangrijkste opportuniteiten en uitdagingen die zijn voortgekomen uit de stakeholders- en de tendensanalyse. We overlopen deze vaststellingen in 7 maatschappelijke stellingen die relevant zijn gebleken voor onze gemeente.

5.1 Grimbergen vergroent sneller dan het vergrijst

Uit cijfers van de gemeentemonitor blijkt dat in Grimbergen de groep jongeren (tussen 0 en 19 jaar) sterker gestegen is dan de groep ouderen (boven 65 jaar) tussen 2005 en 2017. Respectievelijk stijgen deze twee groepen met 20% en 14%. **Grimbergen vergroent dus sneller dan het vergrijst.** Dit staat in contrast met het Vlaamse gewest waar de vergrijzing duidelijk sneller stijgt dan de vergroening (respectievelijk +5% jongeren en +20% ouderen).

Figuur 1: Evolutie 0-19-jarigen in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

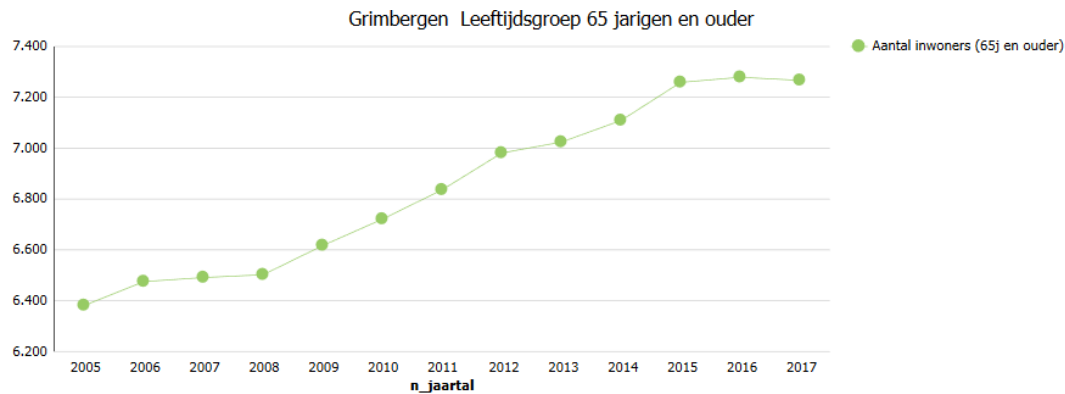
Zowel de groene druk⁶ als de grijze druk⁷ zijn in Grimbergen hoger dan in de Belfiuscluster. De groene druk (41%) blijkt hoger dan de grijze druk (34%).

⁵ **Belfiuscluster** 'Gemeenten in de stadsrand met economische activiteit en toenemend aantal jongeren': Kontich, Mortsel, Zwijndrecht, Asse, Beersel, Dilbeek, **Grimbergen**, Halle, Machelen, Sint-Pieters-Leeuw, Vilvoorde, Zaventem, Drogenbos

VRIND-classificatie 'Stedelijk gebied rond Brussel': Beersel, Dilbeek, Drogenbos, **Grimbergen**, Kraainem, Linkebeek, Machelen, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Wemmel, Wezembeek-Oppeem, Zaventem

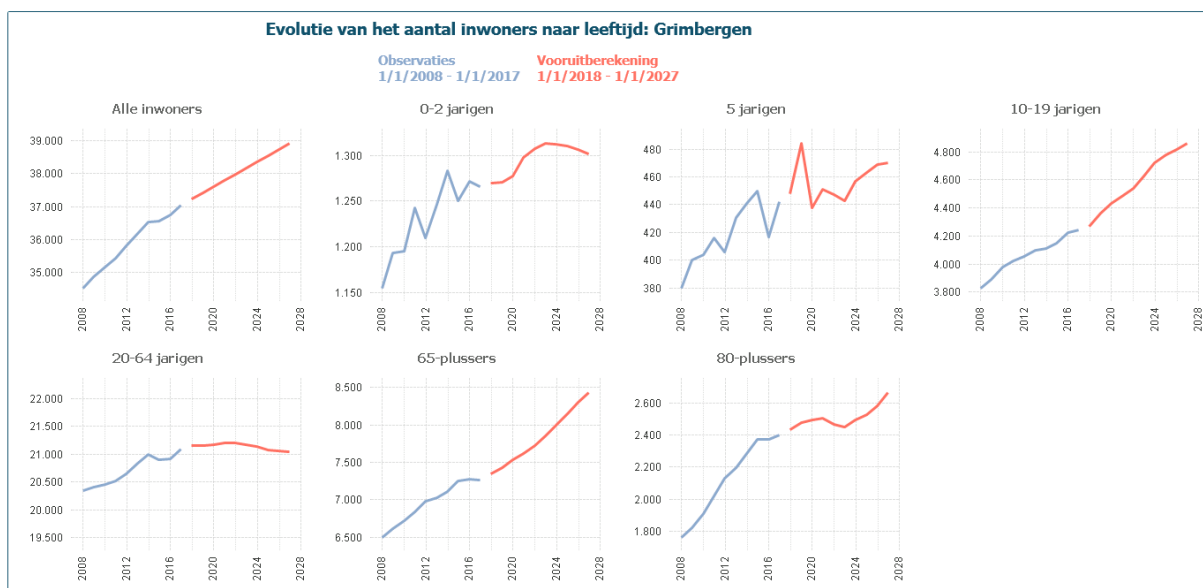
⁶ Dit is de verhouding tussen het aantal inwoners jonger dan 20 jaar en het aantal inwoners tussen 20-64 jaar.

⁷ Dit is de verhouding tussen het aantal inwoners ouder dan 65 jaar en het aantal inwoners tussen 20-64 jaar.

Figuur 2: Evolutie 65-jarigen en ouder in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Bovenstaande grafieken geven de evolutie van het aantal jongeren en het aantal ouderen in Grimbergen weer in het verleden. Of deze tendens zal worden verdergezet in de toekomst blijkt uit onderstaande grafieken. Hierin wordt een vooruitberekening gemaakt van de verschillende leeftijdsgroepen tussen januari 2018 en januari 2027. Uit deze prognoses blijkt dat het aantal inwoners sterk blijft stijgen in de gemeente Grimbergen. Voornamelijk de bevolkingsgroepen 65+’ers en de 10 tot 19-jarigen zullen ook in de toekomst een groeiende doelgroep zijn. Het is dus belangrijk om er in de volgende legislatuur voor te zorgen dat de organisatie in staat is om deze groei goed op te vangen en de dienstverlening hierop af te stemmen.

Figuur 3: evolutie van het aantal inwoners naar leeftijd (Bron: Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten 2018-2035, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Opportunities

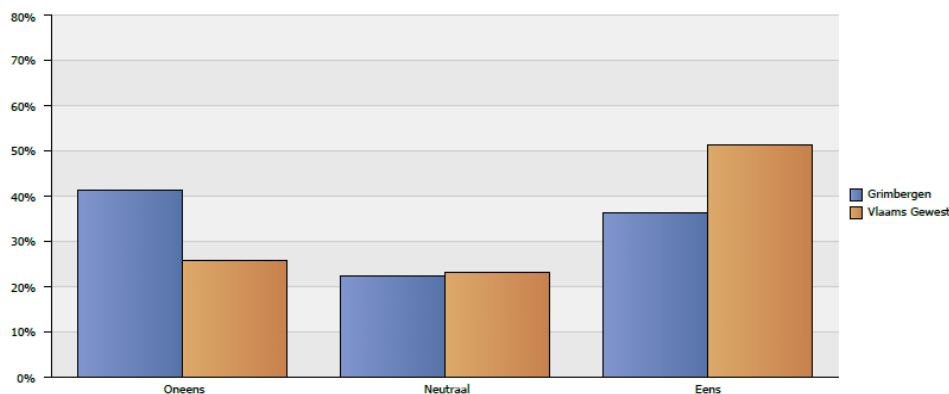
De vergroening kan zorgen voor een **jeugdige dynamiek** in de gemeente Grimbergen. Het biedt mogelijkheden om jongeren te laten participeren en hen zelf initiatieven te laten ontwikkelen in de gemeente (bv. jeugdhuisen, activiteiten voor en door jongeren, intergenerationele projecten...). De stijging van het aantal jonge mensen en de moeilijkheden voor jonge mensen om een geschikte en betaalbare woning te vinden, kunnen ervoor zorgen dat nieuwe woonvormen (zoals cohousing of samenhuizen) hun ingang vinden. Hierdoor kunnen bepaalde grotere villa's in Grimbergen op termijn door verschillende bewoners gedeeld worden. Dergelijke initiatieven hebben enkel kansen op slagen indien de regelgeving dit mogelijk maakt. Hier kan de gemeente zelf initiatieven in nemen. Ook andere vormen van ondernemen en creatieve bedrijfstvormen kunnen ontstaan dankzij de vergroening van Grimbergen.

De verjonging van de gemeente zorgt daarnaast voor mogelijkheden met betrekking tot de digitalisering van de dienstverlening van de gemeente. De *digital natives* zijn sterk vertrouwd met de nieuwe technologieën en verwachten ook van de gemeente dat ze hierop inspeelt. Dit biedt een belangrijke mogelijkheid om de kwaliteit en de efficiëntie van de gemeentelijke dienstverlening nog te verhogen. Dit kan echter enkel slagen indien het personeel, de infrastructuur... hier ook klaar voor zijn. De nodige budgetten en opleiding van het personeel dienen hier tegenover te staan (zie ook verder).

Bedreigingen/ uitdagingen

De groei van het aantal jongeren in Grimbergen heeft een belangrijke impact op **de dienstverlening** vanuit de gemeente. Zo zal de vraag stijgen naar speelpleinwerking, naar voldoende capaciteit in de scholen (zowel in basisscholen als in de middelbare scholen), naar voldoende, kwalitatieve kinderopvangplaatsen (zowel voorschoolse als buitenschoolse opvang), naar voldoende vrijetijdsaanbod (speelruimte, speelpleinen, vakantiecampen, sportinfrastructuur...). Het **wegwerken van wachtlijsten** zal een van de grootste uitdagingen worden voor Grimbergen.

Het gebrek aan voldoende speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar en voldoende geschikte plekken voor de jeugd blijkt ook uit cijfers van de gemeentemonitor. Slechts 49% van de Grimbergenaren vindt dat er voldoende speelmogelijkheden zijn voor kinderen tot 12 jaar (ter vergelijking: het gemiddelde cijfer voor Vlaanderen is 61%). Voor het antwoord op de vraag of er voldoende geschikte plekken zijn voor de jeugd zijn de cijfers nog duidelijker. Slechts 36% van de Grimbergenaren is het hiermee eens ten opzichte van een gemiddelde in Vlaanderen van 51%.

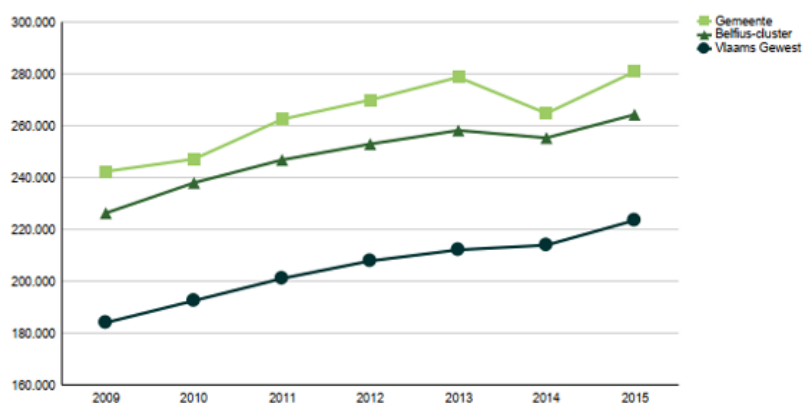

Figuur 4: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende geschikte plekken voor de jeugd zijn (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Het is belangrijk hier tijdig op in te spelen want ook het aantal alleenstaanden met minderjarige kinderen dreigt toe te nemen (zie verder) en dit zal de vraag naar opvang of activiteiten voor kinderen en jongeren wellicht nog meer doen stijgen.

Men is daarentegen wel zeer tevreden over de activiteiten voor ouderen. Mogelijks liggen hier opportuniteiten voor intergenerationele activiteiten, projecten... of voor kruisbestuiving tussen beiden.

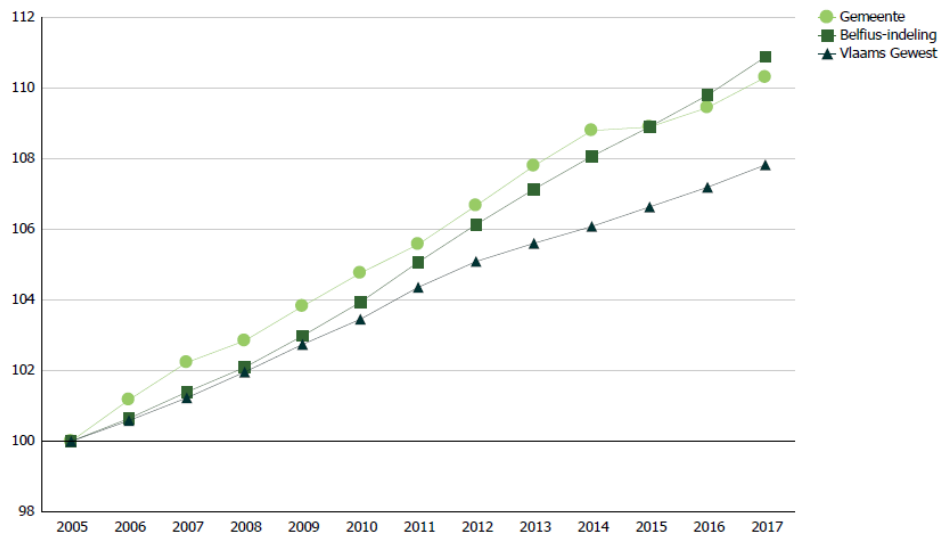
In de toekomst zal de vergroening ook een uitdaging worden voor de huizenmarkt. Het vinden van een **geschikte, betaalbare woning** voor deze jongeren en jonge gezinnen wordt een alsmaar prangender probleem. Onderstaande grafiek (Bestuurskrachtmonitor editie 2017) toont aan dat de woningprijzen in Grimbergen nu reeds duidelijk hoger liggen dan in de Belfiuscluster en veel hoger liggen dan het gemiddelde in het Vlaamse Gewest. Extra aandacht dient hierbij besteed te worden aan jonge alleenstaanden met kinderen om erover te waken dat zij ook toegang hebben tot de woningmarkt en niet in armoede dreigen terecht te komen (uit cijfers van de Gemeentemonitor blijkt immers dat voornamelijk in de categorie 18-24-jarigen het aantal leeflonen dicht bij het gemiddelde van de Belfiuscluster ligt dan bij de overige leeftijdscategorieën waar Grimbergen een lager aantal dossiers heeft). Nieuwe woonvormen (zie opportuniteiten) kunnen hier mogelijkheden bieden. Toch blijkt uit de gesprekstafels dat inwoners van Grimbergen het inzetten op dergelijke nieuwe woonvormen geen prioriteit vinden.

Figuur 5: Gemiddelde woningprijzen (2015) in euro (Bron: bestuurskrachtmonitor, editie 2017, ABB – Statistiek Vlaanderen)

5.2 De groei en de diversiteit van de bevolking stelt de dienstverlening van Grimbergen voor grote uitdagingen

In Grimbergen is een **sterke bevolkingsgroei** op te tekenen tussen 2005 en 2017. Deze groei loopt in lijn met de andere gemeenten van de Belfius-indeling, maar is veel sterker dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest. Uit de prognoses die door Vlaanderen uitgetekend werden, blijkt dat deze sterke bevolkingsgroei zich in de komende jaren zal verderzetten.

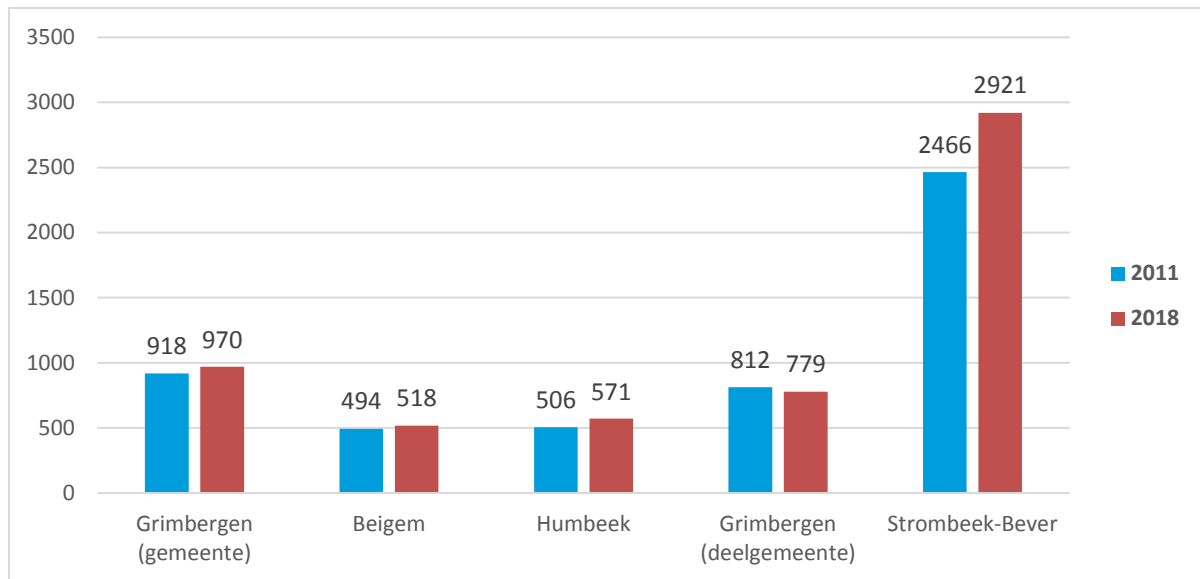

Figuur 6: Bevolkingsgroei (2005 = 100) (Bron: bestuurskrachtmonitor, editie 2017, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Figuur 7: Vooruitberekening bevolkingsgroei (2017 = 100) (Bron: bestuurskrachtmonitor, editie 2017, ABB – Statistiek Vlaanderen)

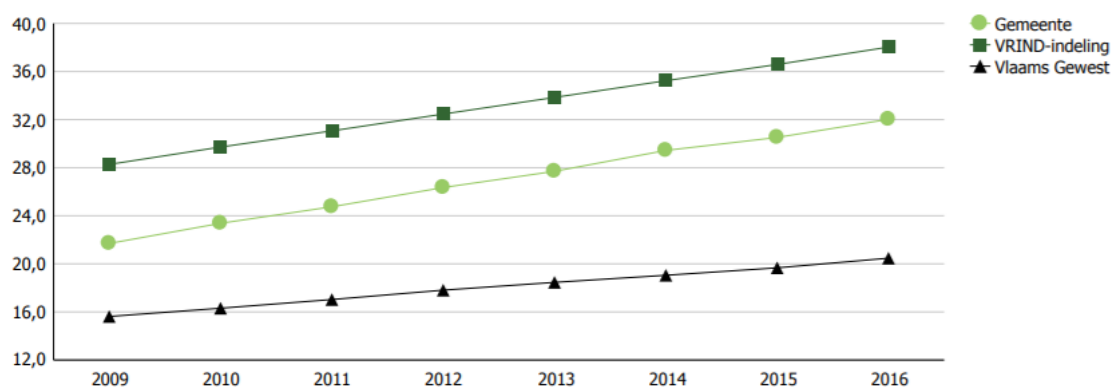
Uit de cijfers van de dienst Bevolking en Burgerlijke Stand van Grimbergen blijkt duidelijk dat er in Grimbergen **grote verschillen** merkbaar zijn **tussen de verschillende deelgemeenten met betrekking tot de bevolkingsdichtheid**. In de gemeente Grimbergen wonen gemiddeld 970 inwoners per km². In Strombeek-Bever wonen echter 2.921 inwoners per km², terwijl de bevolkingsdichtheid in Beigem slechts 518 inwoners per km² is. De bevolkingsdichtheid in Strombeek-Bever is met andere woorden drie keer zo groot als in de gemeente Grimbergen als geheel. Het aantal inwoners is tevens het sterkst gestegen in Strombeek-Bever tussen 2011 en 2018 (een stijging met 18,45%).

Figuur 8: Bevolkingsdichtheid Grimbergen (inwoners/km²) (Bron: dienst bevolking en burgerlijke stand Grimbergen)

Het aantal huishoudens neemt toe met ongeveer 5% (dit is iets lager dan het Vlaamse gemiddelde van 7,3%). Uit de Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten (2018-2035) blijkt dat het aantal huishouders in Grimbergen in de komende jaren nog sterk zal toenemen.

De bevolking van Grimbergen wordt ook meer gediversifieerd. Uit cijfers van de Lokale Inburgerings- en integratiemonitor (2018) blijkt dat in Grimbergen sprake is van **32% inwoners van buitenlandse afkomst**⁸. Dit cijfer is lager dan de gemeenten in de VRIND-indeling maar duidelijk hoger dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest (20,5%).

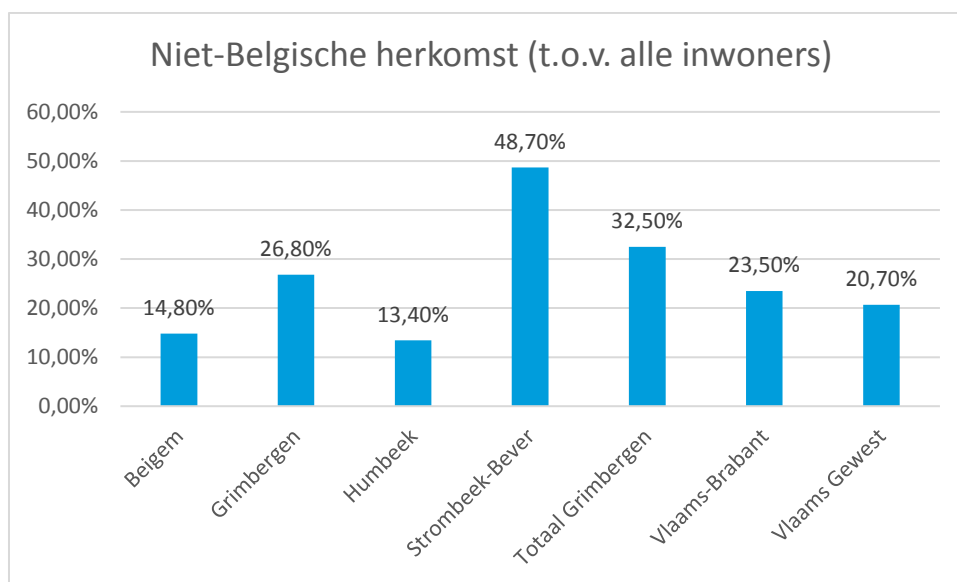

Figuur 9: Evolutie van aandeel personen van buitenlandse herkomst ten opzichte van de totale bevolking van 2009 tot 2016 in % (Bron: bestuurskrachtmonitor, editie 2017, ABB – Statistiek Vlaanderen)

⁸ Buitenlandse afkomst wordt gedefinieerd als huidige of eerste nationaliteit van persoon zelf is niet-Belgisch of eerste nationaliteit van vader of moeder is niet-Belgisch.

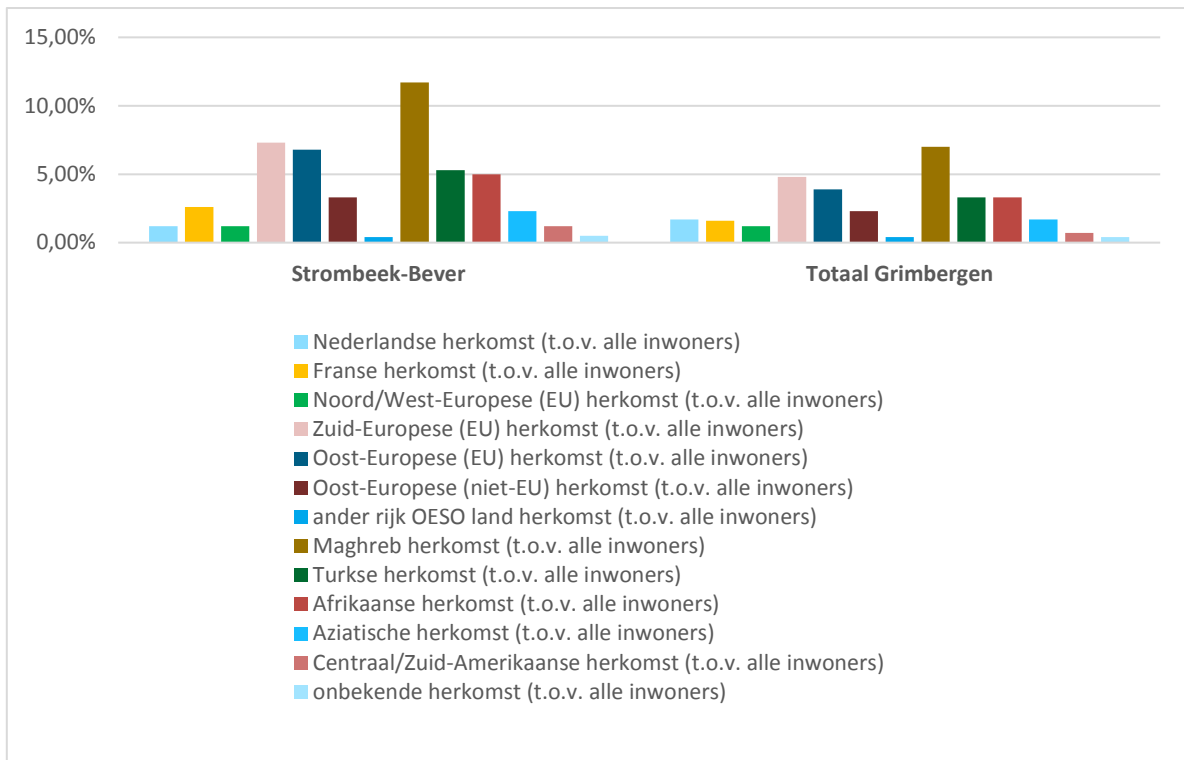
Uit cijfers van de bevolkingsdienst van Grimbergen blijkt dat ook de instroom sterk verkleurd is: 58% van de mensen die instroomden in Grimbergen in 2017 is van buitenlandse afkomst⁹.

Binnen de gemeente Grimbergen zijn hele grote verschillen te merken tussen de verschillende deelgemeenten met betrekking tot de **afkomst van de inwoners**. In Humbeek zijn slechts 13,4% van de inwoners van niet-Belgische herkomst, terwijl **in Strombeek-Bever bijna de helft van de inwoners (48,70%) van niet-Belgische herkomst** is. Voor de deelgemeente Grimbergen bedraagt dit aandeel inmiddels meer dan 25%. Een stijgende evolutie tekent zich wel min of meer gelijkmatig af over de deelgemeenten.

Figuur 10: % inwoners van niet-Belgische herkomst in gemeente (per deelgemeente) (Bron: rijksregister – provincies in cijfers)

⁹ Om de herkomst van een persoon te bepalen worden vier criteria in rekening gebracht: de huidige nationaliteit van een persoon, de geboortenationaliteit van de persoon, de geboortenationaliteit van de vader en de geboortenationaliteit van de moeder. Is één van deze vier criteria een niet-Belgische nationaliteit, dan wordt de persoon beschouwd als zijnde een persoon van buitenlandse herkomst.

Figuur 11: Afkomst inwoners van buitenlandse herkomst Strombeek-Bever en gemeente Grimbergen (Bron: rijksregister – provincies in cijfers)

Uit de cijfers blijkt dat een groot aandeel van de kinderen in de basis- en secundaire scholen als thuistaal niet het Nederlands hebben. Dit aandeel is beduidend hoger dan in de rest van Vlaanderen, maar iets lager dan in de VRIND-groep.

Leerlingen in het kleuteronderwijs

Thuistaal	Grimbergen		VRIND.stedelijk gebied rond Brussel	Vlaams Gewest
	Aantal	% t.o.v. totaal aantal leerlingen	% t.o.v. totaal aantal leerlingen	% t.o.v. totaal aantal leerlingen
Nederlands	781	57,9	48,8	80,1
Niet Nederlands	566	42,0	50,8	19,6
Onbekend	2	0,1	0,4	0,3
Totaal	1.349	100,0	100,0	100,0

Leerlingen in het lager onderwijs

Thuistaal	Grimbergen		VRIND.stedelijk gebied rond Brussel	Vlaams Gewest
	Aantal	% t.o.v. totaal aantal leerlingen	% t.o.v. totaal aantal leerlingen	% t.o.v. totaal aantal leerlingen
Nederlands	1.320	64,2	54,7	83,0
Niet Nederlands	736	35,8	45,2	16,9
Onbekend	1	0,0	0,1	0,1
Totaal	2.057	100,0	100,0	100,0

Van deze 36% blijkt 63% uit Strombeek-Bever te zijn, 28% uit de deelgemeente Grimbergen en respectievelijk 15% en 14% uit de deelgemeenten Humbeek en Beigem¹⁰.

Totaal secundair onderwijs (zonder deeltijds beroepssecundair onderwijs)

	Grimbergen		VRIND.stedelijk gebied rond Brussel	Vlaams Gewest
	Aantal	% t.o.v. totaal aantal leerlingen in het secundair onderwijs	% t.o.v. totaal aantal leerlingen in het secundair onderwijs	% t.o.v. totaal aantal leerlingen in het secundair onderwijs
Nederlands	1.442	74,9	64,5	86,3
Niet Nederlands	479	24,9	35,1	13,5
Onbekend	4	0,2	0,4	0,3
Totaal	1.925	100,0	100,0	100,0

Figuur 12: Leerlingen van kleuter-, lager en secundair onderwijs volgens thuistaal (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Opportunities

De kinderen en jongeren die vandaag in Grimbergen opgroeien kunnen opgroeien als echte wereldburgers. Het faciliteren van de ontmoeting tussen mensen en culturen moet als een opportuniteit gezien worden in een steeds diverser wordende samenleving. De groei van de bevolking kan een stijging van de gemeentelijke inkomsten met zich meebrengen, maar uiteraard dient hierbij dan ook rekening gehouden te worden welke instroom er is, of deze mensen aan het werk zijn...

Bedreigingen/uitdagingen

De superdiversiteit die in Grimbergen reeds zijn intrede gedaan heeft in de voorbije jaren, zorgt voor heel wat uitdagingen voor de gemeente.

Het feit dat heel wat Grimbergenaren het Nederlands niet of slechts in beperkte mate machtig zijn, zorgt voor **communicatie-uitdagingen** voor de gemeente en het OCMW. De taalwetgeving schrijft voor dat de contacten van overheidsdiensten met burgers in het Vlaamse Gewest eentalig in het Nederlands dienen te verlopen, waardoor bepaalde anderstalige inwoners de communicatie (bv. gemeentelijk infoblad, gemeentelijke reglementeringen...) niet begrijpen. Gezien de schaarste op de arbeidsmarkt is het voor bepaalde functies moeilijk om geschikte Nederlandstalige personeelsleden te vinden (bv. voor zorgfuncties, poetsdienst OCMW, ongeschoolde arbeiders...).

Het feit dat een significant aantal kinderen schoolloopt in het Franstalig onderwijs in het Brussels gewest (bv. in Laken), zorgt ervoor dat zij het Nederlands minder goed onder de knie krijgen. De maatschappelijke participatie van deze anderstalige inwoners vormt dan ook een uitdaging voor de gemeente Grimbergen.

Door de groeiende diversiteit van de bevolking dient het gemeente- en OCMW-personeel **complexere dossiers** af te handelen. Zo dient meer en meer rekening gehouden te worden met Europese en internationale wetgeving en zijn bepaalde gezinssamenstellingen complexer geworden. Het aanwerven van meer gekwalificeerd personeel dat over de competenties beschikt om deze complexere regelgeving op te volgen en toe te passen, zal hierdoor noodzakelijk zijn.

¹⁰ Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | Provincies in Cijfers – cijfers ontvangen van afdeling sociale zaken

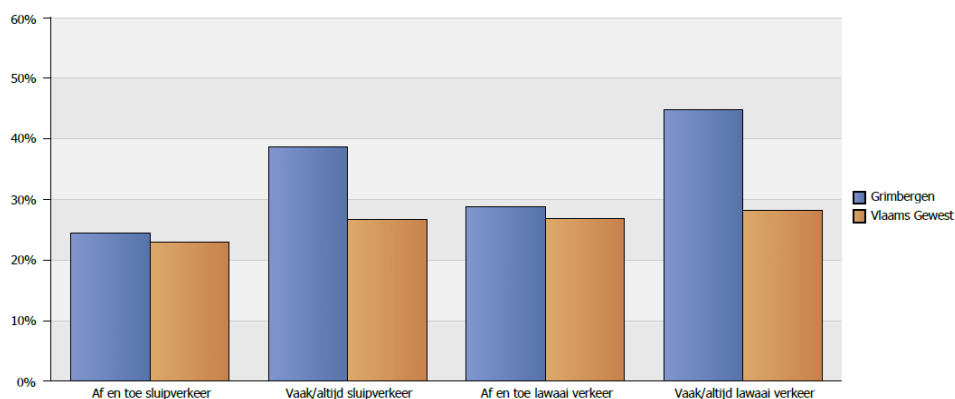
De bevolkingsgroei zal ook uitdagingen meebrengen voor **de open ruimte en de mobiliteit**. Een grondige visie met betrekking tot de ruimtelijke ordening zal uitgestippeld moeten worden, zodat op een beredeneerde manier met de vrije ruimte kan omgegaan worden. Er dient over gewaakt te worden dat alternatieven voor de auto frequenter gehanteerd worden, zodat de wegen niet verder dichtslibben bij een groei van de bevolking (zie thema 'mobiliteit').

Ook op vlak van **(kinder)armoede** zijn er heel wat uitdagingen en ook hier is er een duidelijk verschil merkbaar tussen Strombeek-Bever en de andere deelgemeentes. Het betreft hier onder meer indicatoren als thuistaal, opleiding moeder, alleenstaande ouders enz. Alleenstaande ouders met een minderjarig kind zijn een kwetsbare doelgroep. We zien in de cijfers ¹¹ dat 46% van deze alleenstaande ouders in 2016 in Strombeek-Bever woonde. Dit wordt gevolgd door 38% in de deelgemeente Grimbergen. In Beigem en Humbeek wonen het minst aantal alleenstaande ouders met een minderjarig kind. Ook zien we dat de schoolse achterstand het hoogst is in Strombeek-Bever (46%) en dat van de 18% die in 2015 in Grimbergen een schoolse toelage ontving, de grootste groep zich in Strombeek-Bever bevindt (28%).

5.3 Koning auto en de staat van de voet- en fietspaden zorgt voor (een gevoel van) verkeersonveiligheid

Bedreigingen/uitdagingen

Uit de gesprekstafels met inwoners van Grimbergen blijkt dat **verkeersveiligheid** erg hoog op de agenda staat van de burgers. De specifieke ligging van de gemeente (aan o.a. de E19, A12 en R0) speelt hierin zeker een rol (door bv. sluipverkeer, en zeker ook sluipverkeer van zwaar verkeer). Dit blijkt ook uit de reacties in de Gemeentemonitor waar 45% van de inwoners van Grimbergen aangeven dat ze vaak of altijd hinder ervaren van het lawaai van het verkeer. 39% van de Grimbergenaren geeft aan vaak of altijd hinder te ervaren van sluipverkeer. Ook hier is uit de bevolkingsbevraging gebleken dat de inwoners van Strombeek-Bever de mate van hinder hoger beoordeelden. De extra moeilijkheid hierbij is dat de gemeente Grimbergen dit slechts gedeeltelijk zelf in de hand heeft, maar ook afhankelijk is van andere/hogere overheden.

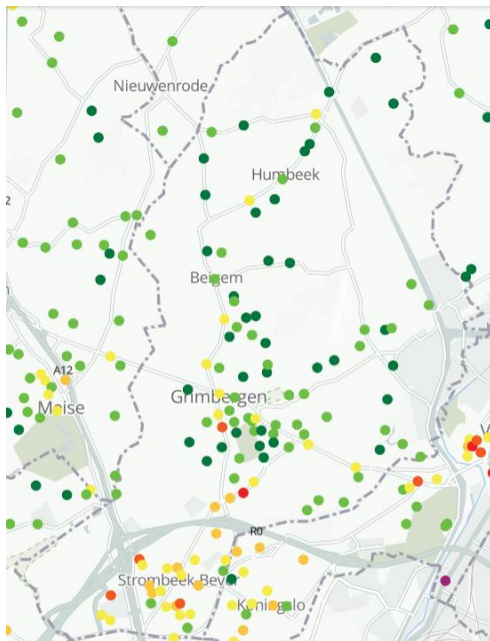

Figuur 13: Aandeel (%) van de inwoners dat de afgelopen maand vaak of altijd last heeft ondervonden van sluipverkeer of lawaai van het verkeer (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

¹¹ Cijfers afkomstig van de afdeling sociale zaken

De **industrie** in Grimbergen en in de omliggende gemeenten zorgt voor extra hinder op vlak van mobiliteit en verkeer. Gebieden als de Verbrande Brug zijn hieraan extra blootgesteld. In de kanaalzone tussen Borgt en Verbrande Brug zijn vooral afvalverwerkende nijverheid (compost, breekwerven...) en logistieke dienstverlening (opslag en verdeling van goederen in grote magazijnen) gesitueerd. Kenmerkend voor deze activiteiten is dat zij hinder veroorzaken onder de vorm van druk op het omliggend wegennet en diverse vormen van vervuiling. Ook de asfaltcentrale in Grimbergen zorgde in het verleden reeds voor heel wat hinder voor buurtbewoners.

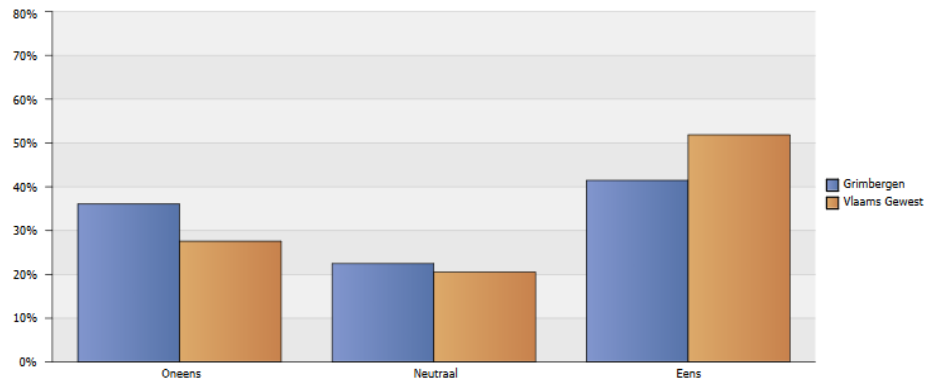
Uit het recente onderzoek van de Universiteit Antwerpen en De Standaard rond **luchtkwaliteit** blijkt dat de luchtkwaliteit in de deelgemeente Strombeek-Bever gemiddeld slechter is dan in de andere deelgemeenten. Vooral de meetpunten in de buurt van de R0 en langs de invalswegen naar Grimbergen scoren slecht. De meetpunten in de meer landelijke deelgemeenten scoren wel goed.

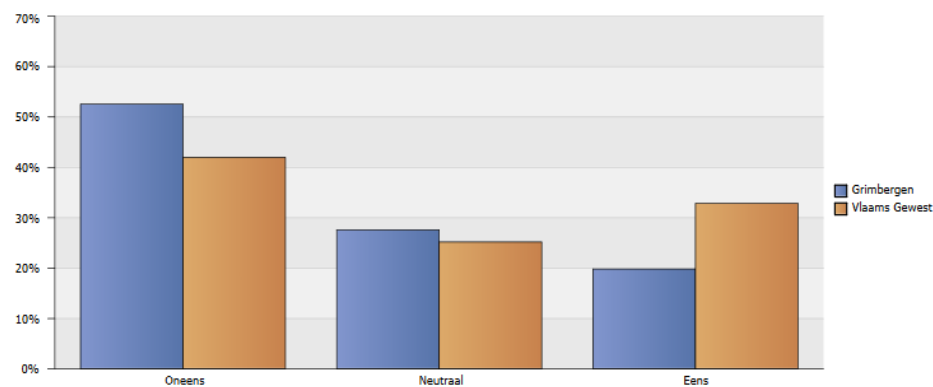
Figuur 14: Resultaten Curieuzeneuzen in Grimbergen

Tijdens de gesprekstafels werd aangehaald dat burgers vinden dat er meer geïnvesteerd moet worden in **vernieuwde en goedverlichte fietspaden**, meer aandacht moet gaan naar **veilige voetpaden** en meer ingezet moet worden op **snelheidsbeperkende maatregelen**. Er werd vastgesteld dat inwoners vinden dat er in Grimbergen opvallend meer gevaarlijke verkeerssituaties zijn dan elders.

Dit blijkt ook uit cijfers van de Gemeentemonitor waarbij slechts 42% het veilig vindt om te fietsen in Grimbergen (ten opzichte van een gemiddelde van 51% in het Vlaamse Gewest). Bij de vraag of men het veilig vindt voor kinderen om te fietsen in Grimbergen antwoordt slechts 20% positief (in Vlaanderen is dit gemiddeld 33%).

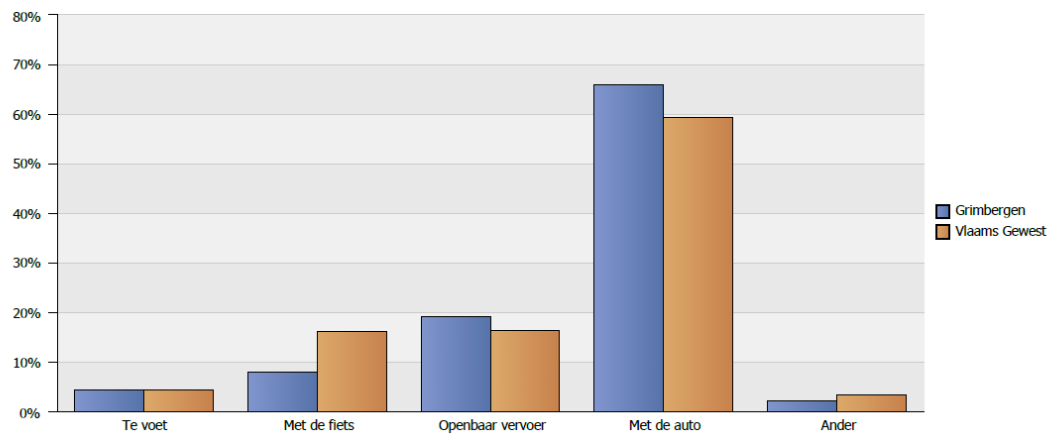
Figuur 15: Aandeel (in %) van de inwoners dat het veilig vindt om te fietsen in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Figuur 16: Aandeel (in %) van de inwoners dat het voor kinderen veilig vindt om zich te verplaatsen in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

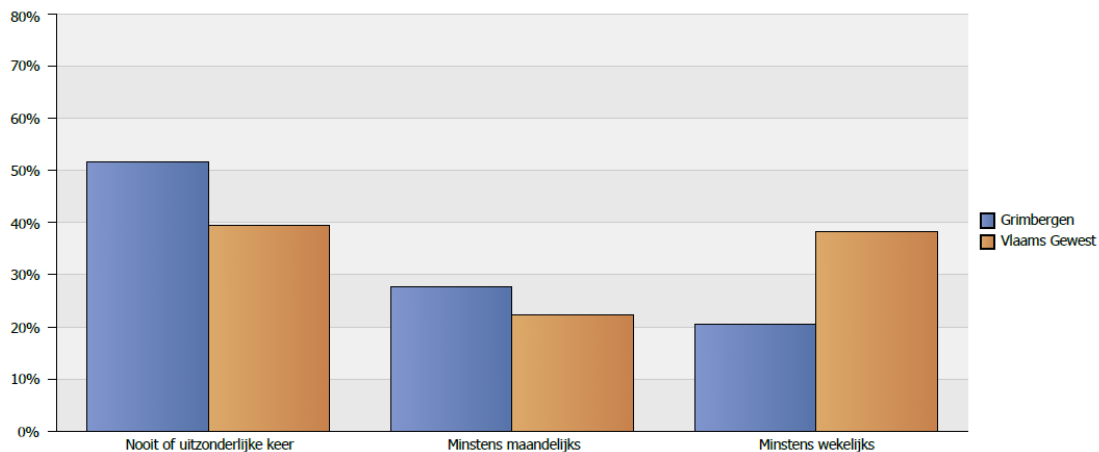
De antwoorden op de stellingen rond het aantal fietspaden en de staat van de fiets- en voetpaden zijn beduidend negatiever dan in de rest van Vlaanderen.

Uit de gemeentemonitor blijkt duidelijk dat de Grimbergenaar zich voornamelijk met de auto verplaatst voor zijn woon-werk- of woon-schoolverkeer. 66% van de Grimbergenaren geeft aan dat **de auto het dominante vervoermiddel** is. De uitdaging hierbij is om de fiets of het openbaar vervoer aantrekkelijker te maken. Nu is het immers zo dat de fiets als onveilig wordt ervaren en dat de bussen tijdens de piekmomenten afgeladen vol zitten. Bovendien zijn er ook geen aparte beddingen voorzien voor de bussen wat maakt dat inwoners die de bus nemen, vaak ook in de file stil staan. Echter hier zijn we ook afhankelijk van de partners vb. De Lijn. Uit de gesprekstafels blijkt dat inwoners uit Grimbergen het systeem van autodelen niet zo genegen zijn en dit eerder niet nuttig vinden.

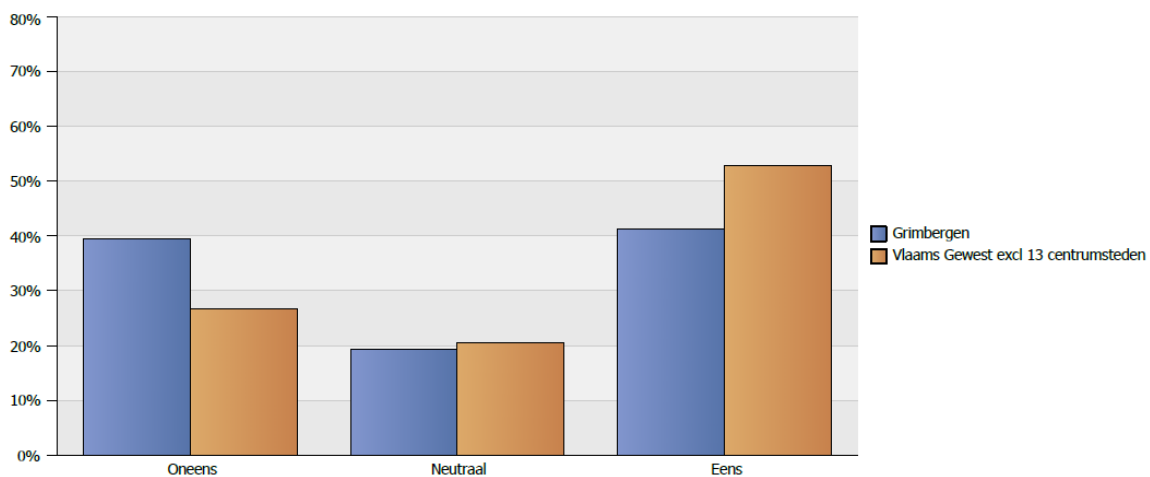
Figuur 17: Verplaatsingen tussen woonplaats en werk, school of opleiding: dominant vervoersmiddel (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Ook voor korte afstanden neemt meer dan de helft van de Grimbergenars **nooit of zelden de fiets**. Hier zijn dus nog serieuze verbeteringen mogelijk.

Figuur 18: Aandeel (%) van de inwoners dat het voorbije jaar de fiets heeft genomen voor korte afstanden (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Onderstaande grafiek maakt duidelijk dat de Grimbergenars meer **ontevreden zijn over het aantal parkeerplaatsen voor bewoners** in hun gemeente dan gemiddeld in Vlaanderen. Uit de gesprekstafels bleek dat vooral inwoners uit Strombeek-Bever dit als een probleem ervaren (ondanks het feit dat er met het oog op de werken extra parkeerplaatsen werden gecreëerd).

Figuur 19: Aandeel bewoners (in %) dat vindt dat er voldoende parkeerplaatsen zijn voor bewoners in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Opportunities

Het aanmoedigen van inwoners of werknemers van de Gemeente Grimbergen om **meer de fiets te nemen**, zowel voor korte afstanden binnen de gemeente als voor woon-werk- of woon-schoolverkeer is een belangrijke uitdaging voor de toekomst. Het **veiliger en leesbaarder maken van de weginfrastructuur en voornamelijk de fiets- en voetpaden** moet beschouwd worden als een van de belangrijkste verwachtingen van de inwoners van Grimbergen. Hierbij kan nagedacht worden over het invoeren van autovrije straten of fietsstraten, het ontwikkelen van fietssnelwegen...

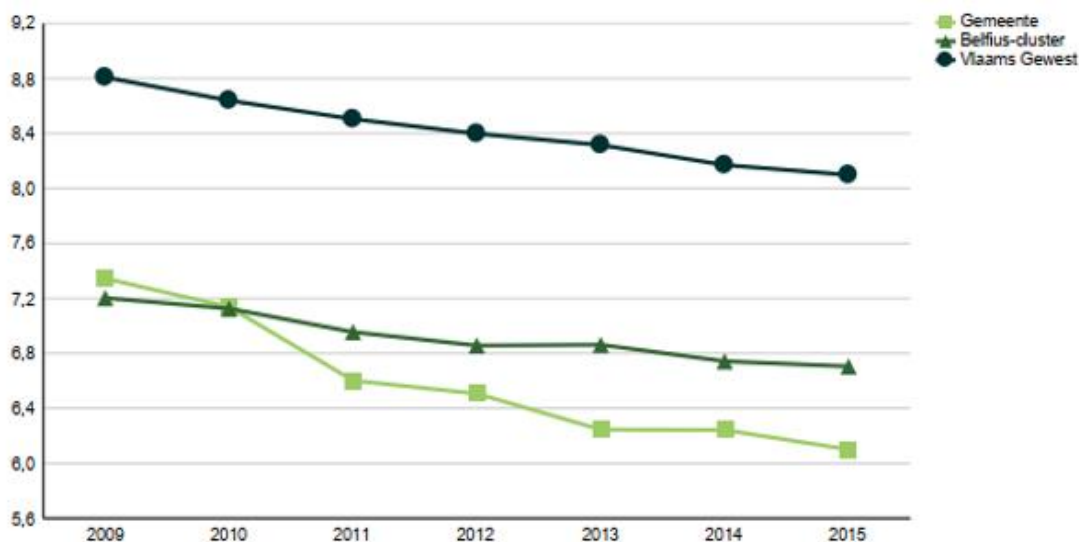
Dankzij het Masterplan Strombeek-Bever wordt reeds ingespeeld op deze problematieken. Binnen dit masterplan wordt de herinrichting van de straten en het veiliger maken voor fietsers en voetgangers opgenomen. In de context van het masterplan voor Strombeek-Bever wordt een evenwichtig antwoord gezocht op de verzuchtingen in verband met de plaats van en voor de auto op het openbaar domein en in het centrum van de deelgemeente.

De invoering van de **vervoersregio's** in Vlaanderen zal ervoor zorgen dat de gemeente zelf stappen kan zetten, in overleg met de naburige gemeenten. Het aanbod aan openbaar vervoer kan op dit niveau uitgetekend worden. Deze vernieuwing zal een serieuze impact hebben op de bezetting van de dienst mobiliteit van de gemeente.

5.4 De handelaars verdwijnen uit de (dorps)kernen

Bedreigingen/uitdagingen

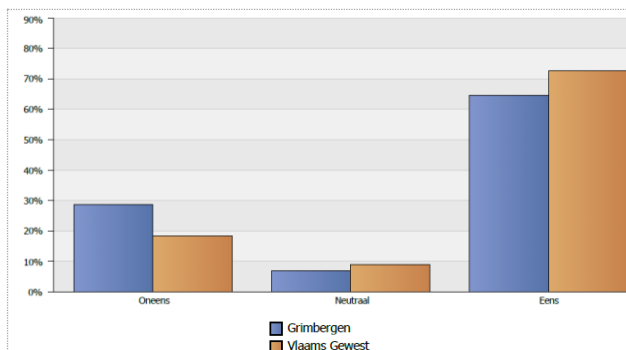
Het **aantal kleinhandelzaken** (in verhouding tot het aantal inwoners) is in Grimbergen **sterk gedaald** sinds 2009.

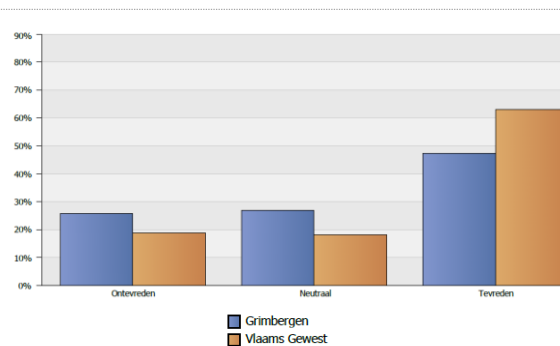
Figuur 20: Aantal kleinhandelzaken per 1000 inwoners (Bron: bestuurskrachtmonitor, editie 2017, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Het **aantal leegstaande handelspanden** is in Grimbergen **gestegen** met 113% (waar dit in de VRIND-cluster afgenomen is met 63%).

Bij de bevraging in de Gemeentemonitor of men in Grimbergen voldoende winkels in de buurt heeft voor dagelijkse boodschappen antwoordt bijna 1/3 van de inwoners negatief. Ook over de winkel- en shoppingvoorzieningen in de gemeente is men minder tevreden dan het Vlaamse gemiddelde.

Figuur 21: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende winkels zijn in de buurt voor dagelijkse boodschappen (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Figuur 22: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de shopping- en winkelveorzieningen in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Het wegtrekken van lokale handelaars zorgt ervoor dat meer mensen zich naar dezelfde plaatsen verplaatsen, vooral in de weekends. Dit zorgt voor **mobiliteitsproblemen rond de bestaande winkels**. De e-commerce en de opkomst van grote belevingscentra kunnen een bedreiging vormen voor de bestaande handelaars in de kernen.

Opportunities

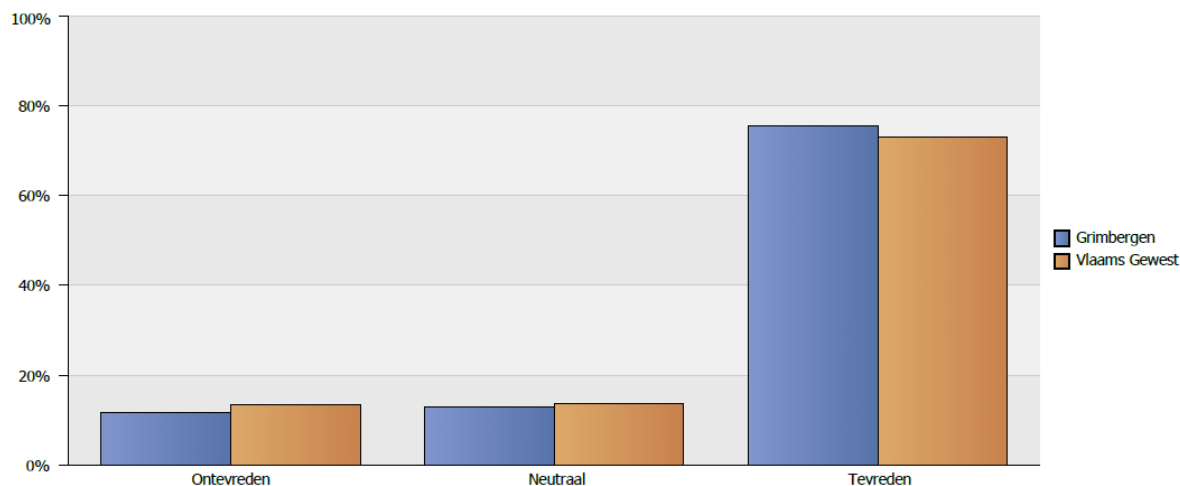
Grimbergen is een gemeente met verschillende dorpskernen. Dit zorgt voor verschillende handelskernen. Het feit dat de kernen verspreid zijn over de gemeente, is een opportuniteit voor zowel het verkeer (niet iedereen moet dezelfde richting uit) maar ook voor de ouder wordende bevolking (winkels dichterbij). Het verder versterken van deze handelskernen is dan weer wel een hele uitdaging. Hierin kan de gemeente voornamelijk een regierol gaan opnemen.

Voor bepaalde handelaars met een exclusiever aanbod kan het anderzijds een opportuniteit betekenen om nieuwe klanten via e-commerce aan te trekken. In de toekomst kunnen ook opportuniteiten liggen bij de opstart van de microbrouwerij van de Abdij van Grimbergen. Dit ligt momenteel nog ter goedkeuring voor.

5.5 Het groen in Grimbergen goed onderhouden, blijft een uitdaging

Opportunities

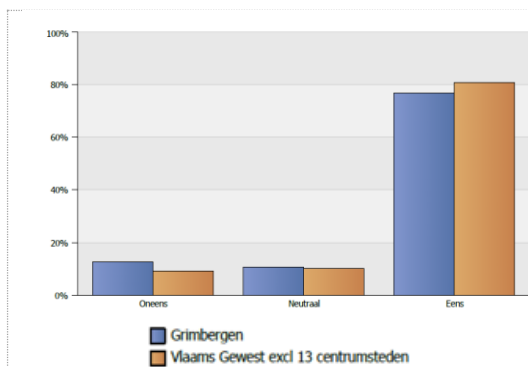
Over het algemeen zijn de inwoners van Grimbergen **tevreden over het aanbod aan groen** in de buurt. Zo blijkt dat drie kwart van de Grimbergenaars tevreden is over het zicht op groen vanuit hun woning. Dit is meer dan het Vlaamse gemiddelde.

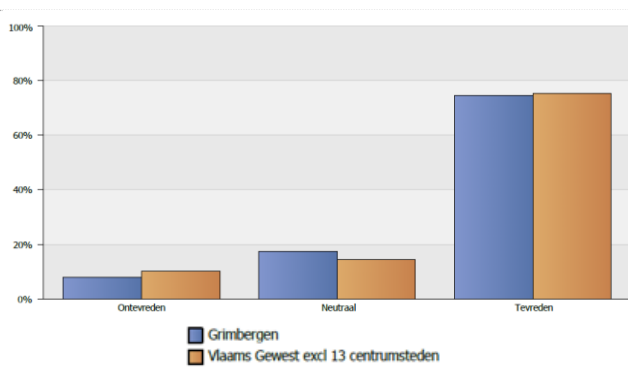
Figuur 23: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over het zicht op groen vanuit de woning (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

De inwoners van Grimbergen vinden globaal genomen dat er voldoende groen is in hun gemeente. Ze zijn ook tevreden over de natuur- en groenvoorzieningen. In de burgerpeiling blijkt eveneens een grote tevredenheid over het openbaar groen in de eigen omgeving. De inwoners van Strombeek-Bever beoordelen het aanbod milieu en het groene karakter dan weer wel minder positief dan de overige inwoners.

De mensen meer betrekken bij het groenonderhoud kan een opportuniteit zijn. Grimbergen is zeker geen 'betongemeente' en er is dus zeker ruimte voor bijvoorbeeld volkstuinjes of andere interactieve initiatieven. Dit kan aantrekkelijk zijn voor inwoners om zich mee in te zetten voor een proper Grimbergen en om ervoor te zorgen dat er minder plaatsen zijn waar men kan sluikegoien. Daarnaast beschikt de gemeente reeds over een netwerk van zwerfvuilmeters en -peters, ook dit is zeker een opportuniteit.

Figuur 24: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod aan groen is in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Figuur 25: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de natuur- en groenvoorzieningen in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Bedreigingen/uitdagingen

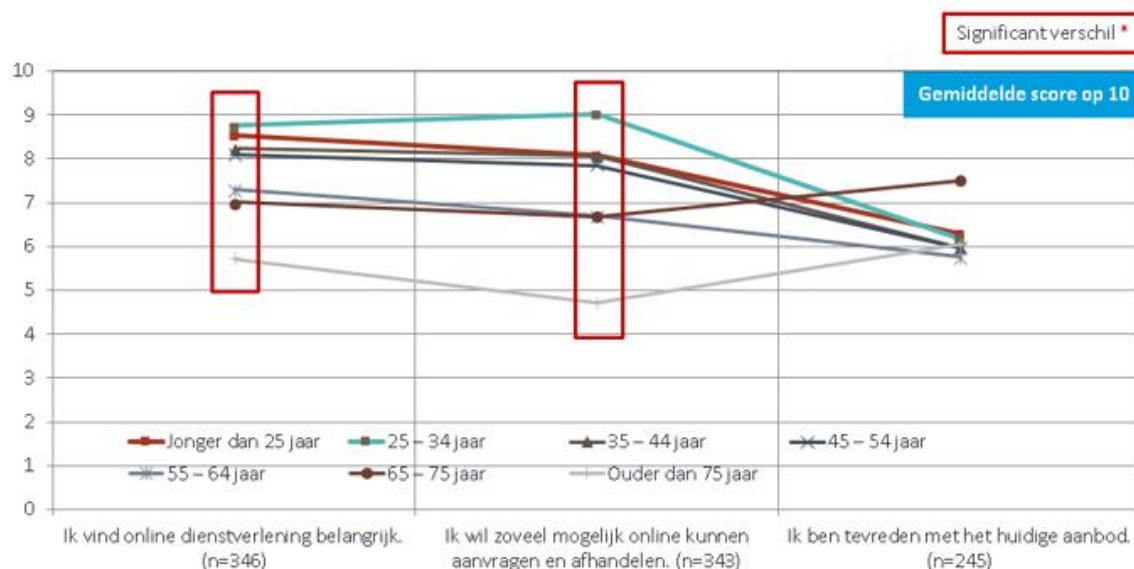
Tijdens de gesprekstafels haalden de inwoners **het onderhoud van het groen wel aan als een aandachtspunt**. Zowel de burgers als de gemeente hebben hierin hun verantwoordelijkheid.

Het verbod op het gebruik van pesticiden door het openbaar bestuur zorgt ervoor dat gemeenten extra moeten inzetten op communicatie naar de inwoners over de overstap naar een pesticidevrij beheer, op een andere manier van aanplanten in de gemeente zodat geen pesticiden meer nodig zijn en op voldoende personeel binnen de groendienst. Het blijkt echter niet evident om medewerkers voor de groendienst te vinden.

Daarnaast werd **netheid en zwerfvuil** als uitdaging geformuleerd. Voornamelijk in deelgemeente Strombeek-Bever werd dit probleem gesignaleerd. De ligging aan de R0 en A12 kan hierbij een bedreiging vormen, gezien het vele doorgaand verkeer dat de vervuiling en zwerfvuil in de hand kan werken.

5.6 In Grimbergen ligt nog potentieel voor digitale dienstverlening

Uit de burgerpeiling van CC Consult blijkt dat slechts 17% van de inwoners reeds gebruik heeft gemaakt van het e-loket van de gemeente Grimbergen. Nochtans vindt 70% van bevolking online-dienstverlening belangrijk. Het belang dat gehecht wordt aan online-dienstverlening is wel sterk afhankelijk van de leeftijd van de respondenten.

Figuur 26: Belang en tevredenheid online dienstverlening per leeftijdscategorie (Bron: bevolkingsbevraging CC Consult)

Opportunities

Dankzij de **digitale dienstverlening** kan de gemeente **sneller en efficiënter** haar diensten aanbieden. Mensen kunnen van thuis uit documenten opvragen, zalen reserveren... Dit is zeker voor mensen die binnen de kantooruren aan het werk zijn erg handig. Het vermijdt lange wachtrijen, zorgt ervoor dat mensen ook 's avonds van deze dienstverlening gebruik kunnen maken, zorgt voor minder verplaatsingen of parkeerproblemen... Ook voor medewerkers binnen de administratie zorgt dit voor een efficiëntere manier van werken, waardoor zij zich kunnen buigen over de meer complexe dossiers. Vooral jongeren vinden het investeren in een e-loket belangrijk. Gezien de vergroening en de sterke toename van het aantal jongeren in de gemeente Grimbergen is het dus zeker belangrijk om in Grimbergen mee te zijn met de digitalisering.

Bedreigingen/uitdagingen

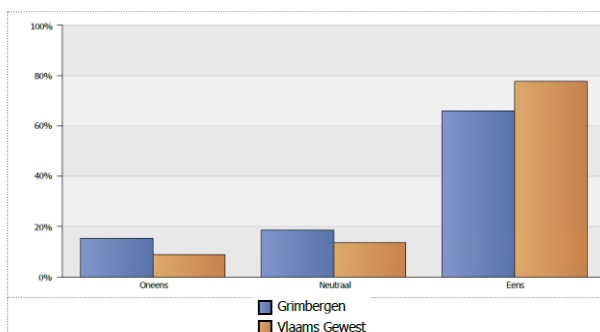
Dit zal echter een **grote verandering** betekenen **binnen de gemeentelijke administratie**. Om dit veranderingstraject te laten slagen, is het belangrijk dat hier de nodige middelen tegenover geplaatst worden, zowel qua personeel, als qua infrastructuur (hardware en software). Ook moet voldoende tijd voorzien worden om het huidige personeel om te scholen. De digitalisering zal een blijvende investering vergen, gezien de razendsnelle evolutie van deze technologieën.

Bij de evolutie naar een meer digitale dienstverlening is het van cruciaal belang om aandacht te hebben voor de **digitale kloof** die kan ontstaan. Niet alle inwoners zijn immers al even goed mee in dit proces (bv. ouderen, mensen zonder computer of internet...). Voor deze groepen zal voldoende ondersteuning geboden moeten worden aan het loket of via opleiding. Hiervoor tijd en mensen inzetten zal belangrijk zijn om dit proces te laten slagen. Ook moet voldoende nagedacht worden over de veiligheid van de informatie en de privacy van gegevens (o.a. de GDPR-wetgeving).

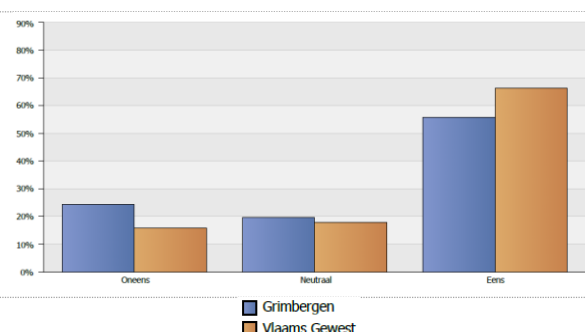
5.7 De Grimbergenaar wil meer betrokken worden bij en beter geïnformeerd worden over het beleid

Opportunities

De inwoners van Grimbergen voelen zich over het algemeen voldoende geïnformeerd over activiteiten (66% *tevreden*) en initiatieven (56% *tevreden*) die genomen worden in de gemeente. Dit blijkt eveneens uit de burgerpeiling. De huidige werkwijze kan dus zeker verdergezet worden!

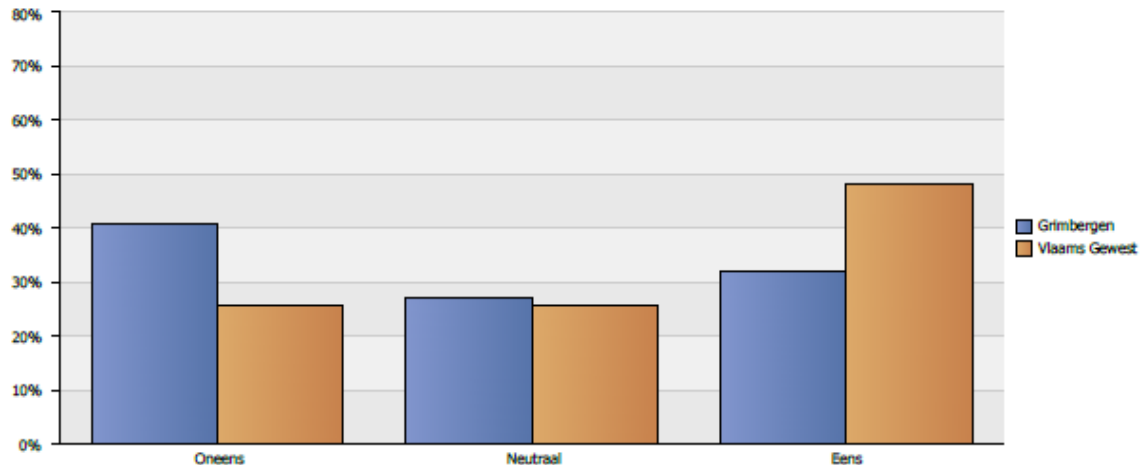
Figuur 27: Aandeel (%) van de inwoners dat zich voldoende geïnformeerd voelt over de activiteiten, in en door de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Figuur 28: Aandeel (%) van de inwoners dat zich voldoende geïnformeerd voelt over de initiatieven, in en door de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

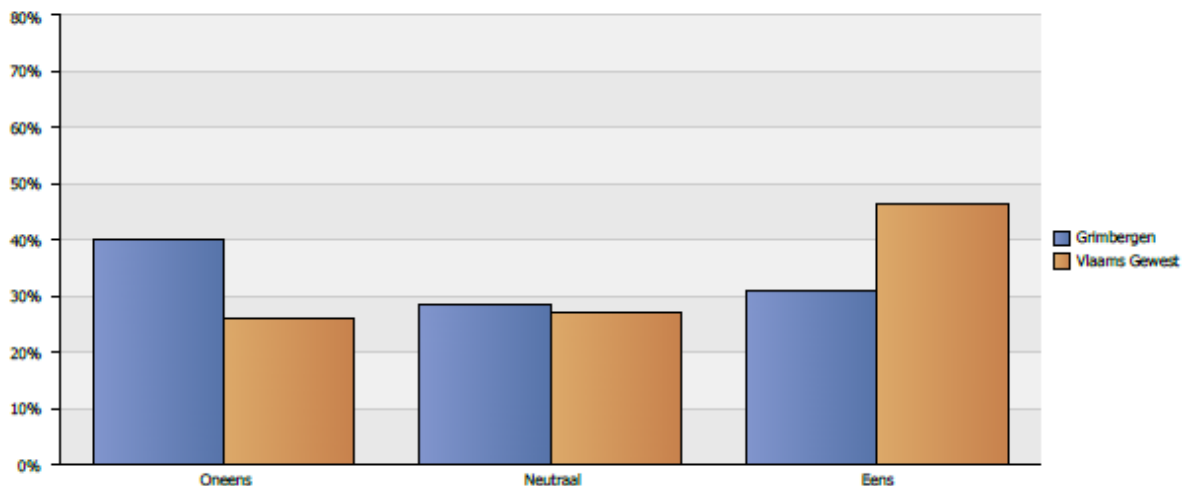
Bedreigingen/uitdagingen

De Grimbergenaar is daarentegen niet tevreden over de informatie die zij krijgen over beslissingen die genomen worden. Slechts 32% voelt zich voldoende geïnformeerd over de beslissingen in en door de gemeente. Dit is fors lager dan het Vlaamse gemiddelde van 48%.

Figuur 29: Aandeel (%) van de inwoners dat zich voldoende geïnformeerd voelt over de beslissingen, in en door de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Ook de tevredenheid over de participatie van de inwoners bij het beleid is lager dan het Vlaamse gemiddelde. 31% van de inwoners vindt dat het beleid **onvoldoende inspanning** doet **om inwoners te betrekken bij veranderingen**.

Figuur 30: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat het gemeentebestuur of stadsbestuur voldoende inspanningen doet om bewoners bij veranderingen in hun gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Ook uit de gesprekstafels is gebleken dat inwoners vinden dat de gemeente **meer moet communiceren met burgers over beslissingen** voor de toekomst. Zo willen inwoners meer transparantie over het budget, verwacht men meer nieuwsbrieven, snellere verspreiding van verslagen van de gemeenteraad, een duidelijke website... Bewonersbrieven, het infoblad en de website zijn met grote voorsprong de favoriete infokanalen bij de Grimbergenaren. Jonge mensen hebben iets meer de voorkeur voor de website. De huidige website wordt ruim bezocht door inwoners van Grimbergen (ongeveer $\frac{3}{4}$ van de respondenten gaf aan de website reeds bezocht te hebben). Toch concludeerde ruim de helft van deze mensen dat ze de info waarnaar zij op zoek waren niet of niet volledig konden vinden. Hierin schuilt dus een belangrijke uitdaging voor het communicatiebeleid van de gemeente, waarvoor voldoende personeel binnen de communicatiedienst zal moeten voorzien worden.

De inwoners aanwezig op de gesprekstafels gaven aan dat zij meer inspraak verwachten bij belangrijke veranderingen (bv. bij mobiliteitsplannen, ook al werd bij de herziening van het mobiliteitsplan reeds uitgebreid ingezet op inspraakmogelijkheden). Toch moet rekening gehouden worden met **sterk wijzigende engagementen** in de samenleving. De traditionele participatiekanalen zoals adviesraden verliezen aan belang. Langdurige engagementen in het bestuur van verenigingen kalven af. Mensen kiezen eerder voor kortdurende engagementen en losse initiatieven. Inspraakkanalen dienen zich daarop af te stemmen.

Het nadenken over **nieuwe en efficiënte communicatiekanalen** om **verschillende bevolkingsgroepen te kunnen bereiken** zal dus een belangrijke uitdaging worden. Het gevaar dat individuele eisen (van mondige burgers) het algemeen belang overstijgen, is daarbij echter wel reëel. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor het lokale beleid en de administratie.

6 Waar onze organisatie écht nood aan heeft

De stappen die we de laatste jaren gezet hebben om de organisatie uit te bouwen, willen we als basis gebruiken om te werken aan een **geïntegreerde organisatie** die een optimale dienstverlening kan leveren aan onze externe klanten (de burgers, de verenigingen en de ondernemingen).

We overlopen de aandachtspunten en de vooropgestelde doelstellingen aan de hand van het 8 bouwstenenmodel van CC Consult. Gezien het decreet lokaal bestuur uitgaat van een geïntegreerde organisatie, maken we hierna geen onderscheid meer tussen gemeente en OCMW.

6.1 Strategie

Bij de invoering van de beleids- en beheercyclus (BBC) in 2012 (pilotgemeente en -OCMW) werden de eerste stappen gezet in zowel de bepaling als de opvolging van de beleidsdoelstellingen.

De basis om tot een strategisch plan te komen was echter slechts in beperkte mate aanwezig en nog te weinig gebaseerd op gefundeerde beleidsdoelstellingen. Door het niet maken van bepaalde keuzes was het moeilijk voor de managementteams van gemeente en OCMW om op een gerichte wijze beleidsondersteunend te werken. Daarnaast werden OCMW en gemeente nog bekeken als twee volledig naast elkaar bestaande organisaties. De omgevingsanalyse werd bijvoorbeeld enkel opgemaakt door de gemeente.

In de komende legislatuur is het **belangrijk duidelijke keuzes te maken** zodat de beleidsdoelstellingen op een coherente en transparante wijze kunnen bepaald worden. Deze doelstellingen vormen immers de basis om de noodzakelijke middelen en de personeelsbehoeften te bepalen. Het is dan ook opportuun om begin 2019 een **kerntakendebat** te voeren, waarbij belang gehecht wordt aan die zaken waar we als lokaal bestuur in moeten investeren zoals o.a. preventie en veiligheid. Een kerntakendebat dient uit te gaan van de missie, visie en waarden die de organisatie vooropstelt. Ook deze worden best bij aanvang van de legislatuur, samen door administratie en beleid, onder de loep genomen. Het managementteam zal hierin een beleidsvoorbereidende en -ondersteunende rol spelen.

Het is belangrijk dat de beleidsdoelstellingen en de acties specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdsgebonden (SMART) geformuleerd worden waardoor de realisatiegraad gemakkelijker meetbaar is en de uitvoering van de beleidsdoelstellingen kan opgevolgd worden.

6.2 Structuur

Onze burgers, verenigingen en bedrijven een degelijke dienstverlening aanbieden en gewapend zijn om externe uitdagingen aan te gaan, **start bij een sterke en degelijk uitgebouwde interne organisatie** met competente en betrokken medewerkers.

De structuur is echter op dit ogenblik het grootste pijnpunt om te komen tot een optimale werking.

Zowel gemeente als OCMW hebben reeds stappen gezet om hun organisatie te versterken en te verbeteren en het WERF-project heeft heel wat werk geleverd, maar de weg naar een optimale geïntegreerde organisatie moet nog worden verdergezet. Zowel binnen gemeente als OCMW waren de reeds gezette stappen vooral gericht op korte-termijn-oplossingen. Zo werden in het OCMW een aantal cruciale leidinggevende functies ingevuld in de nieuwe formatie en werden in de gemeente een aantal aanwervingen gerealiseerd, soms voorafnames op het toekomstig organogram. Er werd ook een tijdelijk geïntegreerd organogram opgemaakt en tot voor kort was de integratie beperkt tot enkele functies (vb. beheersovereenkomst m.b.t. ICT en een gemeenschappelijke veiligheidsconsulent).

We moeten dus **zo spoedig mogelijk komen tot een geïntegreerd, nieuw, organogram dat gebaseerd is op een langetermijnvisie, logisch en transparant is opgebouwd en dat zal leiden tot een volwaardige integratie**. In een eerste fase wordt hierbij aandacht besteed aan de ondersteunende- en welzijnsdiensten. De nieuwe organisatiestructuur moet ervoor zorgen dat taken logisch en duidelijk verdeeld worden, functies op het juiste niveau zijn ingeschaald en dat een aantal diensten beter worden uitgebouwd door o.a. de personeelsbezetting af te stemmen op de personeelsbehoeften. Om dit te kunnen realiseren moeten er **in de komende legislatuur de nodige aandacht en investeringen voorzien worden**. Een goede interne organisatie van de lokale overheid is de basis tot meer welzijn voor onze burger, een levendiger verenigingsleven en meer kansen voor bedrijven en handelaren.

Het WERF-project dient als basis voor de uitbouw van de nieuwe structuur maar er is zeker bijkomend studiewerk en overleg noodzakelijk om de twee organisaties optimaal op elkaar te kunnen afstemmen en aandacht te hebben voor nieuwe klemtonen. Om dit te realiseren werd reeds beslist verder in te zetten op externe begeleiding.

6.3 Cultuur

In hun rapportering wees Audit Vlaanderen op het niet ingebed zijn van deontologie in de gemeentelijke en OCMW-organisatie en ook het WERF-project stuitte op een aantal **pijnpunten op vlak van cultuur** binnen de organisatie. Het betreft hier onder meer elementen als “de sfeer op het werk”, “het voelen van een te sterke werkdruk” en “de samenwerking tussen de diensten”.

Intussen werden in beide organisaties reeds een aantal acties ondernomen. Zo werd een vertrouwenspersoon in de gemeente aangesteld en ontwikkelde ook het OCMW een aantal instrumenten. In de geïntegreerde organisatie is het van belang op de ingeslagen weg verder te gaan en hier continu aan te werken. Een transparante en goed uitgebouwde interne communicatie kan in dit kader bijdragen tot de nodige verbeteringen.

De uitbouw van de nieuwe structuur is ook op dit vlak primordiaal. Bij de integratie van de organisaties moet **aandacht besteed worden aan de uitbouw van de nodige overlegstructuren**. Deze vertrekken vanuit een sterk managementteam dat enerzijds werkt aan de communicatie met het beleid en anderzijds het nodige draagvlak creëert bij de medewerkers. Het WERF-project toonde aan dat **interne en externe communicatie een meer strategische positie moet krijgen**. Het is de bedoeling om de entiteit die zowel de intern als extern gerichte communicatie ondersteunt, te versterken. Zij kunnen dan inzetten op een **intern communicatieplan/een interne communicatiematrix** dat/die op basis van een aantal duidelijke richtlijnen zal uitgebouwd worden om zo een uniforme informatiedoorstroom mogelijk te maken.

6.4 Mensen

Zowel gemeente als OCMW vinden het noodzakelijk om **de nodige aandacht te besteden aan het welzijn en de ontwikkeling van de medewerkers**. Op vlak van welzijn op het werk hebben beide organisaties een risicoanalyse uitgevoerd en wordt er gewerkt aan de pijnpunten die tot uiting kwamen. Dit blijft een continu aandachtspunt. Ook uit de WERF-studie kwamen een aantal aandachtspunten naar voor (“sfeer op het werk” en “aanvoelen van te grote werkdruk”). Dit zijn punten die te maken hebben met de cultuur in de organisatie (cf. supra) maar zeker ook met het welzijnsgevoel van de medewerker. Om in te zetten op welzijn op het werk zal moeten voldaan worden aan de bepalingen die de **welzijnscode** voorschrijft op vlak van preventie- en veiligheid en zullen we moeten werken aan een preventie- en veiligheidsbeleid. Dit impliceert echter wel dat hiervoor **voldoende (personeels)middelen moeten vrijgemaakt worden**.

Ook op vlak van personeelsbeleid werden reeds stappen gezet. Aan de basis van een goed personeelsbeleid hoort een **integrale visie** te liggen **die vertrekt vanuit een overdacht loopbaanbeleid** (instroom-doorstroom-uitstroom). Deze visie dient ontwikkeld te worden voor de geïntegreerde organisatie. Ook al heeft men een functionerings- en evaluatiecyclus en worden selecties op een uitgebreide wijze uitgevoerd, toch moet men analyseren hoe deze inhoudelijk beter kunnen uitgebouwd worden. Een goede dienstverlening is gebaseerd op een goed uitgebouwde structuur (cf. supra) maar kan ook niet zonder een **continue aandacht voor de ontwikkeling van de eigen medewerkers**. Hiervoor moet de personeelsdienst kunnen terugvallen op praktisch hanteerbare instrumenten zoals selectietechnieken, feedbackgesprekken en een vormingsbeleid die terug te vinden zijn in een logisch en zo eenvoudig mogelijk opgebouwde rechtspositieregeling en arbeidsreglement. Hierbij dient ook nog aandacht besteed te worden aan het “nieuwe werken”.

Uit de analyses blijkt dat de huidige personeelsdiensten van gemeente en OCMW, onderbezet zijn om deze uitdagingen aan te kunnen. Om bovenstaande te kunnen realiseren is dan ook een versterking van de capaciteit, zowel kwantitatief als kwalitatief, van de personeelsdienst noodzakelijk.

6.5 Middelen

Deze bouwsteen omvat de materiële elementen die noodzakelijk zijn om de organisatie optimaal te laten functioneren. Uit de diverse studies komt naar voor dat **in de volgende legislatuur vooral aandacht moet gaan naar de infrastructuur, het facilitair beheer (beheer van de middelen) en het ICT beleid en beheer**.

De huidige infrastructuur van de gemeente voldoet niet meer aan de noden van een hedendaagse dienstverlening. De bouw van het nieuwe OCMW-gebouw biedt de geïntegreerde organisatie een aantal opportuniteiten. Dit alles moet samen bekeken worden met de ondersteuning die het bestuur aan externe partners wenst te bieden. We moeten hierbij uitgaan van een globale inventaris van de huisvestingsmogelijkheden enerzijds en van de noden die er zijn m.b.t. het gewenst dienstverleningsconcept anderzijds.

Het rapport van Audit Vlaanderen wees ook op de noodzaak van een langetermijnbeleid op vlak van ICT. Dit plan werd intussen gerealiseerd en de gezamenlijke ICT-dienst werkt samen met de diensten aan de uitvoering ervan. Door de steeds verdergaande digitale ontwikkelingen is de (interne of externe) uitbouw van een degelijke ICT-dienst een blijvend aandachtspunt.

Tot slot moet in de toekomst meer aandacht gaan naar het beheren van de materialen en gebouwen. Een duidelijk beleid m.b.t. facilitair beheer en het optimaliseren van deze processen is noodzakelijk. De stuurgroep van het WERF-project besliste om het facilitair beheer te centraliseren en een langetermijnvisie uit te werken. De verbeteracties die op dit vlak in het OCMW reeds zijn uitgewerkt, kunnen worden doorgetrokken naar de geïntegreerde organisatie (bv. inventarisatie van aanwezige materialen en bepalen van hun levensduur om zo structureel te kunnen vervangen via investeringen).

Ook op vlak van middelen speelt preventie en veiligheid een belangrijke rol en moeten de bepalingen uit de **welzijnscode** die betrekking hebben op infrastructuur e.d., geïmplementeerd worden. Dit is enkel mogelijk als voldoende middelen ter beschikking worden gesteld.

6.6 Systemen

De systemen beheren de organisatieprocessen en zorgen er zo voor dat de dienstverlening gerealiseerd wordt. Ze zijn de link voor een degelijke samenwerking tussen de verschillende diensten. Zowel gemeente als OCMW hebben een aantal processen die degelijk zijn uitgewerkt zoals het aankoopproces. Op dit vlak werd de laatste jaren ook een goede samenwerking uitgebouwd.

Het organisatiebeheersingssysteem moet ervoor zorgen dat de risico's die in de systemen ingebed zijn, vermeden worden en zorgt ervoor dat ze op een gestructureerde wijze worden opgevolgd en ingeperkt. Wij zullen een **gezamenlijk organisatiebeheersingssysteem moeten uitwerken** waarin we vertrekken van een risicoanalyse en op basis daarvan verbeteracties bepalen en op een structurele wijze opvolgen.

In het kader van de integratie van gemeente en OCMW is **informatieveiligheid** één van de belangrijkste aspecten waarmee binnen de processen rekening dient gehouden te worden. In dit kader werd een informatieveiligheidsplan opgesteld dat nu in uitvoering is in samenwerking met de informatieveiligheidscel VERA.

In een overgangsfase zullen bij de integratie de bestaande systemen reeds geëvalueerd worden en zal gewerkt worden aan de (jaarlijkse) opvolging ervan incl. het monitoren van de projecten en processen. Om de verbeteracties (cfr. opvolging organisatiebeheersing, welzijn op het werk, preventieplannen, beleidsdoelstellingen...) door te voeren werkt men best op een **gestructureerde en projectmatige wijze** met een duidelijke projectmethodologie en projectopvolging. Het is belangrijk dat het gemeenschappelijk managementteam hierin een coördinerende of aansturende rol opneemt.

6.7 Leiderschap

Zoals voorzien in het decreet lokaal bestuur, zullen beide organisaties nog één managementteam hebben. De **managementteamleden** moeten groeien vanuit hun rol als specialist naar een leidinggevende rol waarin ze **ook strategisch beleidsondersteunend meedenken en een coördinerende rol opnemen in de organisatie**. Zo zal het nieuw managementteam een belangrijke rol spelen bij het uitwerken en opvolgen van de beleidscyclus. Dit is, samen met de ondersteuning van de hele organisatie, de belangrijkste opdracht van het managementteam.

Ook de **coachende en aansturende competenties van de andere leidinggevers moeten verder ontwikkeld worden**. Om de leidinggevende vaardigheden binnen de organisatie en de aansturing van diensten te verbeteren, werd daarom het project 'leidinggeven' opgezet. Dit dient verder uitgewerkt te worden.

6.8 Klanten

De **uitwerking van het dienstverleningsconcept** werd onder begeleiding van Möbius reeds gestart en er werden verbetermogelijkheden uitgewerkt, maar de visie zal nog verder moeten uitgebouwd worden en vervolgens worden geïmplementeerd. Zoals aangehaald bij de bouwsteen "middelen", zal dit samen met de mogelijkheden op vlak van infrastructuur moeten worden bekeken.

Ook de **externe communicatie** verdient de nodige aandacht en dient verder uitgebouwd te worden. De communicatiedienst zal in de toekomst een meer centraal ondersteunende rol krijgen binnen de organisatie. Om hier blijvend aandacht aan te kunnen besteden, is er nood aan versterking van de communicatiedienst binnen de toekomstige structuur.

Het is **belangrijk dat gemeente en OCMW zich profileren als een geïntegreerde organisatie naar de burgers/klanten toe**. Een aantal belangrijke aspecten die daartoe bijdragen zijn o.a. een gemeenschappelijke huisstijl en gezamenlijke communicatie. De stappen die in het OCMW rond externe communicatie reeds werden gezet, kunnen hiervoor als basis dienen. Tenslotte dient ook de klachtenprocedure te worden afgestemd.

Bijlages

Externe analyse

- Bijlage I: tabellen met cijfers waarnaar verwezen/waarvan gebruik gemaakt in de inspiratienota
- Bijlage II: rapport bevolkingsbevraging
- Bijlage III: grafieken, cijfers, tabellen... zoals besproken op de denkdag

Interne analyse

- Bijlage I: rapport Audit Vlaanderen
- Bijlage II: powerpoint met resultaten interne analyse uit de omgevingsanalyse